

Budsjett-innst. S. nr. 7

(2002–2003)

**Budsjettinnstilling til Stortinget
fra forsvarskomiteen**

St.prp. nr. 1 (2002-2003) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 6 (2002-2003)

**Innstilling fra forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet
for 2003 vedkommende Forsvarsdepartementet mv.**

INNHold

1.	Oversikt over budsjettkapitlene i rammeområde 8	5
1.1	Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8	5
1.2	Sikkerhetspolitiske utviklingstrekk og hovedprioriteringer	7
1.3	Hovedmål og prioriteringer i forsvarspolitikken	7
1.4	Økonomiske rammer	8
1.5	Stortingets vedtak om netto rammesum	8
1.6	Komiteens merknader	8
2.	Sikkerhetspolitiske utviklingstrekk og hovedprioriteringer	11
2.1	Tilpasning av Forsvaret til ny struktur og nye utfordringer	11
2.2	Utviklingen i NATO	11
2.3	Russland og utviklingen i nordområdene	12
2.4	Utviklingen av en felles europeisk sikkerhets- og forsvarspolitikkk	12
2.5	Forsvarspolitiske prioriteringer	13
2.6	Komiteens merknader	14
3.	Hovedmål og prioriteringer	17
3.1	Regjeringens hovedmål	17
3.2	Mål og virkemidler 2003	17
3.3	Økonomiske rammer	18
3.4	Oppfølging av omleggingen til ny forsvarsstruktur	18
3.5	Operativ virksomhet	18
3.6	Styrkeproduksjon	19
3.7	Personell	19
3.8	Logistikk	20
3.9	Investeringer	20
3.10	Forskning og utvikling	20
3.11	Miljøvern	20
3.12	Nasjonal sikkerhetsmyndighet	20
3.13	St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 6 (2002-2003)	20
3.14	Komiteens merknader	21
4.	Rapport for virksomheten i 2001	22
4.1	Sammendrag	22
4.2	Komiteens merknader	23
5.	Informasjonssaker	23
5.1	Ny kapittelstruktur	23
5.2	Statushevende tiltak for vernepliktige	23
5.3	Befalsordningen	24
5.4	Strategisk sjøtransport	24
5.5	Norsk medlemskap i styrkebeskyttelse innenfor European Air Group (EAG)	24
5.6	Norsk medlemskap i Air Transport Air to Air Refuelling and Other Exchange of Services (ATARES) og European Airlift Co-ordination Cell (EACC)	24
5.7	Komiteens merknader	24

6.	Merknader til de enkelte kapitler	25
6.1	Hovedprioriteringer fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkepartis fraksjon	25
6.2	Hovedprioriteringer fra Fremskrittspartiets fraksjon	25
6.3	Hovedprioriteringer fra Sosialistisk Venstrepartis fraksjon	26
6.4	Hovedprioriteringer fra Senterpartiets fraksjon	26
6.5	Oppsummering	27
6.6	De enkelte kapitler	30
7.	Forslag fra mindretall	41
8.	Komiteens tilråding	45

Budsjett-innst. S. nr. 7

(2002-2003)

Budsjettinnstilling til Stortinget fra forsvarskomiteen

St.prp. nr. 1 (2002-2003) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 6 (2002-2003)

Innstilling fra forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2003 vedkommende Forsvarsdepartementet mv.

Til Stortinget

Komiteen fremmer i denne innstillingen forslag om bevilgninger på statsbudsjettet for 2003 under de kapitler som ble fordelt til komiteen på rammeområde 8 (Forsvar) ved Stortingets vedtak 15. oktober 2002, jf. Innst. S. nr. 1 (2002-2003) samt referat i Stortinget tirsdag 12. november 2002.

1. OVERSIKT OVER BUDSJETTKAPITLENE I RAMMEOMRÅDE 8

1.1 Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8 (90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet)

Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 6
Utgifter i hele kroner			
<i>Stortinget og underliggende institusjoner</i>			
42		Forsvarets ombudsmannsnemnd	3 800 000
	1	Driftsutgifter	3 800 000
<i>Justis- og politidepartementet</i>			
451		Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 3451)	333 770 000
	1	Driftsutgifter	333 430 000
	70	Overføringer til private	340 000
<i>Forsvarsdepartementet</i>			
1700		Forsvarsdepartementet	177 902 000
	1	Driftsutgifter	170 330 000
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	7 572 000
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)	1 549 214 000
	24	Driftsresultat	-955 436 000
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	2 504 650 000
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4719)	361 742 000
	1	Driftsutgifter	46 650 000

Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 6
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	20 000 000
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	152 458 000
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	52 634 000
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	90 000 000
1720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)	1 335 214 000
	1	Driftsutgifter	1 335 214 000
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet (jf. kap. 4723)	77 829 000
	1	Driftsutgifter	77 829 000
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 4725)	2 654 532 000
	1	Driftsutgifter	2 584 976 000
	50	Overføring til Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	60 821 000
	70	Renter låneordningen, <i>kan overføres</i>	8 735 000
1731		Hæren (jf. kap. 4731)	4 920 836 000
	1	Driftsutgifter	4 920 836 000
1732		Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)	2 990 278 000
	1	Driftsutgifter	2 990 278 000
1733		Lufforsvaret (jf. kap. 4733)	3 803 828 000
	1	Driftsutgifter	3 803 828 000
1734		Heimevernet (jf. kap. 4734)	1 172 499 000
	1	Driftsutgifter	1 172 499 000
1735		Forsvarets etterretningstjeneste	665 477 000
	21	Spesielle driftsutgifter	665 477 000
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)	7 819 577 000
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap.1760 post 45</i>	574 082 000
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	108 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 763 495 000
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	194 000 000
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 44</i>	180 000 000
1790		Kystvakten (jf. kap. 4790)	649 080 000
	1	Driftsutgifter	649 080 000
1791		Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)	231 842 000
	1	Driftsutgifter	231 842 000
1792		Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)	1 019 074 000
	1	Driftsutgifter	1 019 074 000
1795		Kulturelle og allmenntilgode formål (jf. kap. 4795)	183 624 000
	1	Driftsutgifter	142 081 000
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	40 500 000
	72	Overføringer til andre	1 043 000
		Sum utgifter rammeområde 8	29 950 118 000

Inntekter i hele kroner

3451		Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 451)	20 104 000
	3	Diverse inntekter	20 104 000
4720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 1720)	17 197 000
	1	Driftsinntekter	17 197 000
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet (jf. kap. 1723)	297 000
	1	Driftsinntekter	297 000
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 1725)	112 211 000
	1	Driftsinntekter	110 011 000
	70	Renter låneordningen	2 200 000

Kap.	Post	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 6
4731		Hæren (jf. kap. 1731)	77 633 000
	1	Driftsinntekter	77 633 000
4732		Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)	44 539 000
	1	Driftsinntekter	44 539 000
4733		Luftforsvaret (jf. kap. 1733)	104 899 000
	1	Driftsinntekter	104 899 000
4734		Heimevernet (jf. kap. 1734)	2 567 000
	1	Driftsinntekter	2 567 000
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1710 og 1760)	314 000 000
	47	Salg av eiendom	100 000 000
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	194 000 000
	49	Salg av boliger	20 000 000
4790		Kystvakten (jf. kap. 1790)	340 000
	1	Driftsinntekter	340 000
4791		Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 1791)	17 715 000
	1	Driftsinntekter	17 715 000
4795		Kulturelle og allmenntilgode formål (jf. kap. 1795)	779 000
	1	Driftsinntekter	779 000
4799		Militære bøter	1 109 000
	80	Militære bøter	1 109 000
		Sum inntekter rammeområde 8	713 390 000
		Netto rammeområde 8	29 236 728 000

1.2 Sikkerhetspolitiske utviklingstrekk og hovedprioriteringer

NATO og de enkelte medlemsland står overfor betydelige utfordringer med tanke på å innrette organisasjon og styrkestruktur for å møte dagens og morgendagens trusselbilde. Alliansen må være i stand til å stille med egnede militære styrker for å håndtere alle typer oppgaver, inkludert kampen mot internasjonal terrorisme. Terrorangrepene den 11. september 2001 er blitt et sentralt referansepunkt for moderniseringen og omformingen av forsvarsstrukturene i alliansen. Nye trusler og risikoer gjør det helt nødvendig å styrke fleksibiliteten, tilgjengeligheten og evnen til samvirke mellom allierte enheter.

Gjennom bl.a. omstillingen av Forsvaret bidrar Norge i prosessen med å tilpasse NATO til endrede rammebetingelser. Deltakelse i NATO-ledede operasjoner eller i koalisjoner sammen med andre allierte, gir viktig positiv effekt også på evnen til nasjonalt forsvar i en allianseramme.

Sikkerhet og stabilitet i Europa er fortsatt sterkt avhengig av NATO og de transatlantiske forbindelsene. Det er også viktig at Norge tar del i prosessen med å utvikle europeisk sikkerhetspolitisk samarbeid. Utviklingen av forholdet mellom NATO og Russland og det bilaterale forholdet mellom Norge og Russland, vil også være en viktig rammefaktor i Norges forsvars- og sikkerhetspolitikk. Samarbeidet med Russland, både bi- og multilateralt, har utviklet seg meget godt over de senere år. Denne trenden er blitt forsterket gjennom felles innsats i kampen mot internasjonal terrorisme, og opprettelsen av NATO-Russland-rådet. Likevel vil Norges naboskap til Russland forbli et forhold mellom

en småstat og en stormakt, noe som vil påvirke norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk også i fremtiden.

Omstillingen av Forsvaret vil stå i fremste rekke i Regjeringens forsvars- og sikkerhetspolitiske prioriteringer i 2003. Gjennom deltakelse i prosessen med å omforme NATO og deltakelse i operasjoner sammen med andre allierte, bidrar dessuten Norge til at alliansens rolle for sikkerhet og stabilitet i Europa opprettholdes og videreutvikles. Dette arbeidet har alltid hatt høyeste prioritet i norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk. De styrkene som Norge tilbyr i alliansen må være fleksible og hurtig kunne utplasseres til et operasjonsområde. Det blir også viktigere å kunne stille med mindre styrker med spesialkompetanse som NATO-fellesskapet etterspør.

Det vil videre bli lagt stor vekt på å opprettholde evnen til å håndtere militære oppgaver i Norge og i Norges nærområder. Omstillingen av Forsvaret vil styrke denne evnen. I ressursrike havområder som er underlagt norsk jurisdiksjon, er det vesentlig med tilstedeværelse av egnede enheter som kan bidra til fast og konsekvent håndhevelse av norske suverene rettigheter, dersom disse skulle bli utfordret.

1.3 Hovedmål og prioriteringer i forsvarspolitikken

Forsvaret følger opp den omfattende og nødvendige omleggingen som den viktigste oppgaven i 2003. Omleggingen skal være gjennomført innen utgangen av 2005.

Målet med omleggingen er å etablere et moderne forsvar med betydelig forbedret operativ evne. Forsvaret skal løse et bredere spekter av oppgaver - oftest

sammen med allierte styrker - raskere og mer effektivt enn i dag. Det vektlegges at det er blitt større sammenfall mellom nasjonale og internasjonale sikkerhetsutfordringer, også med hensyn til hva slags styrker som kreves. Omleggingen vil generelt bidra til å styrke Forsvarets evne til å bekjempe terror.

Stortingets vedtak om en økonomisk ramme på 118 039 mill. kroner (2002-kroneverdi) for perioden 2002-2005 gir en historisk høy ramme for Forsvaret. Samtidig er en slik høy ramme helt nødvendig for å kunne virkeliggjøre omleggingen av Forsvaret, for å skape nødvendig realisme i forsvarsplanleggingen samt at det nå kan bli balanse mellom mål og virkemidler i forsvarspolitikken.

Regjeringens forslag om et forsvarsbudsjett på 29,6 mrd. kroner i 2003 følger opp Stortingets forutsetninger om gjennomføring og finansiering av omleggingen.

En av forutsetningene for en forsvarsramme på 118 039 mill. kroner i planperioden, var at kap. 1792 Norske styrker i utlandet skulle ha en øvre årlig ramme på 900 mill. kroner i 2003-2005. Det er avgjørende at eventuelle endringer i forutsetningene knyttet til forsvarsrammen ikke går på bekostning av omleggingen. Eventuelle økninger ut over 900 mill. kroner til flernasjonale operasjoner i 2003 som vil kunne få konsekvenser for omleggingen, vil bli foreslått dekket ved tilsvarende reduserte rammer på budsjettet for flernasjonale operasjoner i 2004, og eventuelt også i 2005. Det hefter fortsatt usikkerhet ved hva de faktiske utgiftene i 2003 vil bli.

En avgjørende og kritisk utfordring er at det blir holdt nødvendig fremdrift i planlegging og gjennomføring av de større og komplekse materiell- og byggeprosjektene som skal iverksettes i 2004 og 2005. Budsjettforslaget for 2003 bygger i tråd med forutsetningene i St.prp. nr. 55 (2001-2002), på en forutsetning om at budsjetttrammen blir trappet opp til 29,7 mrd. kroner (2002-kroneverdi) i 2004 og til 30,9 mrd. kroner (2002-kroneverdi) i 2005. Denne opptrappingsplanen ligger dermed til grunn for prioriteringene av drifts- og investeringsmidler i 2003.

Innsparingsmålene for omleggingen som ble presentert i forsvarsbudsjettet for 2002, ligger fast. Det vil si at driftsutgiftene for Forsvaret innen 2005 skal reduseres med minimum to mrd. kroner pr. år sammenlignet med et alternativ uten omlegging. Omleggingsarbeidet er i rute med hensyn til gjennomføringen av strukturtiltak og tiltak for å ta ut driftsinnsparinger.

Forsvaret skal i 2003 opprettholde aktiviteter innenfor kjernevirksomhetene på et tilstrekkelig høyt nivå. Forsvaret skal i 2003 ha nødvendige kapasiteter innenfor de operative virksomhetene, og videreføre det flernasjonale engasjementet iht. politiske beslutninger. Norge skal videreføre engasjementet med en bataljon i KFOR. Det vil imidlertid være nødvendig å redusere det nåværende bidraget i tråd med den pågående tilpassningen av NATOs militære engasjement på Balkan samt for å tilpasse aktivitetsnivået til de økonomiske rammene.

Det planlegges med en rekvisisjonsstyrke på 14 500 soldater i 2003. Beredskapsavdelinger og utdanning til

flernasjonale operasjoner har høyeste prioritet ved fordeling av personellet.

For å nå omleggingsmålene i perioden er det helt avgjørende å gjennomføre en rekke EBA-tiltak som vil binde store ressurser. Budsjettet til omleggingsrelaterte byggeinvesteringer er derfor prioritert. Arbeidet blir videreført med en rekke prosjekter som utgjør viktige deler av bygg- og anleggssatsingen i 2003.

Det vises til omtale av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 6 (2002-2003) under pkt. 3.13.

1.4 Økonomiske rammer

Regjeringen legger opp til et forsvarsbudsjett på 29 613,8 mill. kroner og en inntektsramme på 698,3 mill. kroner. Budsjettet er fordelt med 6 763,5 mill. kroner til materiellinvesteringer, 2 504,7 mill. kroner til nasjonale EBA-investeringer og 19 863,7 mill. kroner til drift av Forsvaret. Til flernasjonale operasjoner brukes 1 019,1 mill. kroner.

Forsvarsrammen for 2003 er iht. forutsetningene i Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002), og viser i realiteten en videreføring av rammen for 2002 når tilleggsbevilgninger gitt i nevnte proposisjon tas med i beregningen. Forsvarsbudsjettet er rettet inn mot omleggingen av Forsvaret, i tråd med Stortingets forutsetninger.

1.5 Stortingets vedtak om netto rammesum

Ved Stortingets vedtak 2. desember 2002 er netto utgiftsramme fastsatt til kr 29 136 728 000, jf. Budsjett-innst. S. I Tillegg nr. 1 (2002-2003).

1.6 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunnar Halvorsen, Leif Lund, og lederen Marit Nybakk, fra Høyre, Anna Amdal Fyhn og Bjørn Hernæs, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold og Per Ove Width, fra Kristelig Folkeparti, Åse Wisløff Nilsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Kjetil Bjørklund og fra Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, viser til merknader under de påfølgende hovedpunkter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til St.prp. nr. 1 (2002-2003) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 6 (2002-2003).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker en forsvarspolitik og et forsvar som bygger på de utfordringer vi står overfor i dagens og morgendagens samfunn.

Disse medlemmer ser Norges sikkerhetspolitiske situasjon ut fra ulike kriterier. Det grunnleggende forholdet i denne sammenheng er vår plassering i den strategiske geografi. Historisk har det vært av interesse for stridende parter å kunne benytte baser på norsk jord i forbindelse med kampen om sjørutene i Nord-Atlanteren eller for å hindre fienden i å gjøre det samme. I

første verdenskrig avskrekket et sterkt norsk forsvar noen fra å ta seg til rette. I den andre ble det et kappløp om å fylle det tomrommet som den norske nedrustningen på 1930-tallet hadde skapt. Dette forholdet er fortsatt aktuelt. I tillegg har den russiske oppbyggingen på Kola etter 2. verdenskrig ført til at vi like utenfor vår stuedør i nord har fått den eneste konsentrasjon av militær slagkraft som kan ødelegge store deler av USA og Europa på meget kort tid. Etter Sovjetunionens oppløsning, utviklingen innen Russlands væpnede styrker, og på grunn av den teknologiske utviklingen, er den relative betydningen for Russland av nordområdene økende.

En konflikt, uansett hvor i verden den oppstår (f.eks. Kina/Taiwan), som utvikler et øst/vest-perspektiv, vil på denne bakgrunn umiddelbart medføre økt spenning og sensitivitet i nord. Dette vil kunne skje meget raskt.

I tillegg er det i de senere årene oppdaget store og meget verdifulle forekomster av olje og gass i de store havområdene vi har ansvar for, i tillegg til de rike fiskeforekomstene. At grense- og ansvarsforholdene er uavklart i disse områdene, øker risikoen for konflikt og kriser. Kriser som det vil kunne være sterkt ønskelig at vi kan håndtere selv med egne ressurser, fordi det vil kunne virke eskalerende dersom vi trekker inn allierte. Den stadig mer pågående holdningen fra russisk side i disse områdene, som nå også uttrykkes i offisielle dokumenter, forsterker denne problematikken.

Helt siden Norge tiltrådte FN-traktaten har vi vært forpliktet til å delta i internasjonale fredsoperasjoner. Da NATO gikk inn for å utvide sitt engasjement til også å gjelde dette, økte også våre forpliktelser på dette området tilsvarende. Det er dessuten særlig i små lands interesse at det utvikles en internasjonal rettsorden bakket opp av et hensiktsmessig "politiapparat". For Norge er det spesielt viktig at branner slukkes mens de er små, før de eskalerer og eventuelt får et øst/vest-perspektiv, som av ovennevnte grunner umiddelbart vil medføre konsekvenser for oss. Det er også slik at dersom vi vil ha hjelp, må vi være villig til å bidra ute. Internasjonale operasjoner gir dessuten verdifull erfaring for norsk militært personell.

Disse medlemmer viser til utviklingen i NATO og det at det er kommet advarsler fra amerikansk side om manglende europeisk evne til å ta ansvar som kan få konsekvenser for USAs engasjement i Europa og for NATOs fremtid. Den nye amerikanske administrasjonen gjennomgår nå det amerikanske forsvaret med sikte på omfattende endringer. Utviklingen av en ny styrkestruktur og nye strategiske målsettinger for de amerikanske militære styrker kan innebære at USA reduserer sitt engasjement i Europa, noe som vil endre vår sikkerhetspolitiske stilling.

Disse medlemmer vil derfor peke på det uheldige dersom Norge øker sin alliansevhengighet i tilfelle kriser i vårt eget nærområde, uten å kjenne hvilke prioriteter USA vil gjøre i tiden som kommer.

Disse medlemmer viser til den misnøye med Norges forsvarsanstrengelser som tidligere har kommet frem i NATO, og at dette både går på ressurstilgan-

gen og på at den nå vedtatte strukturen blir for liten i forhold til Norges behov og NATOs forventninger.

Forsvarsbudsjettets andel av BNP er en viktig målestokk på forsvarsinnsatsen i de enkelte medlemsland i alliansen, at den for Norges del lå på ca. 3 pst. i 1990, mens den i 2000 kom ned på 1,9 pst., og at den etter prognosene vil bli liggende der i kommende år dersom de signaler som er gitt blir fulgt opp i forhold til budsjettene for perioden frem til 2005 følges. Gjennomsnittet for NATOs medlemsland oppgis til 2,2 pst. Disse medlemmer vil minne om at minimumskravet til NATOs søkerland er at de må komme opp på 2 pst., og at de nå gjør store anstrengelser for å tilfredsstille dette kravet. Det burde etter disse medlemmers mening være en selvfølge at Norge ikke ligger under denne grensen. Det norske forsvarsbudsjettet må derfor snarest heves til minimum 2 pst. av BNP, dvs. 31,2 mrd. (2002-)kroner. Fremskrittspartiet vil peke på at spesielle forhold i norsk økonomi relatert til olje- og gassaktiviteten bidrar til et relativt høyt BNP slik at en vekting mot BNP-mål ikke vil få samme virkning som andre land vi sammenlikner oss med. Disse medlemmer mener at vi allikevel, som nasjon, vil bli vektet av andre land på dette sammenlikningsgrunnlaget.

Disse medlemmer mener at bilaterale forsterkningsavtaler også i fremtiden vil utgjøre en viktig sikkerhets- og forsvarspolitisk hjørnestein. I denne sammenhengen er det spesielt viktig å videreføre og utvikle det strategiske partnerskapet med USA. Dette forutsetter at de generelle bilaterale relasjonene til USA håndteres slik at båndene styrkes. Et av de viktigste elementene i et slikt partnerskap er forhåndslagring av amerikansk militært utstyr og tilhørende avtaler. Dette, sammen med bilaterale forsterkningsavtaler, må derfor videreføres og videreutvikles. Like viktig er det etter Fremskrittspartiets mening å videreføre amerikansk trenings- og øvingsvirksomhet i Norge, samt effektivt etterretningssamarbeid. En videreføring og utvikling av andre bilaterale avtaler, anser Fremskrittspartiet for fortsatt å være viktig.

Fremskrittspartiet ser NATO som hjørnesteinen i vår sikkerhets- og forsvarspolitiske forankring. Fremskrittspartiet vil allikevel peke på betydningen av at Norge finner et troverdig feste i det forsvarspolitiske samarbeidet som utvikles i EU. Norge bør med det for øye blant annet aktivt stimulere til utvikling av samtrenning og øving for styrker fra europeiske land.

Forsvaret bør etter Fremskrittspartiets syn ha følgende oppgaver:

- militær tilstedeværelse i prioriterte områder
- etterretning og overvåking av norske interesseområder
- suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse
- krisehåndtering i norske områder
- forsvar av norske områder og tilrettelegging for å møte utfordringer mot norsk sikkerhet sammen med allierte
- sikring av vitale samfunnsfunksjoner
- internasjonalt engasjement
- annen samfunnsnyttig bruk av Forsvaret

Norge har sluttet seg til NATOs reviderte strategiske konsept som følgelig også gjelder utformingen av det norske forsvaret. Det strategiske konsept understreker at alliansens styrker må omstilles for å kunne løse et bredt spekter av oppgaver, inkludert kollektivt forsvar. Dette har direkte konsekvenser for de allierte landenes styrkestrukturer og styrkenivåer. I arbeidet med å modernisere og tilpasse alliansens styrkestruktur siktes det mot en optimal balanse mellom styrker på ulike beredskapsnivå samtidig som man beholder evnen til mer langsiktig gjenoppbygging dersom det skulle bli påkrevet.

Evne til effektivt engasjement, deployering og mobilitet, overlevelse for styrker og infrastruktur, samt utholdenhet som omfatter så vel logistikk som utskifting av styrker, blir i alliansen framhevet som avgjørende. Videre vil tilstrekkelig kapasitet innenfor områder som kommando og kontroll, kommunikasjon, etterretning og overvåking forsterke styrkenes anvendelighet. Disse kravene har konsekvenser for styrkenes utrustning, beredskap, tilgjengelighet, utholdenhet,

øvelser og trening, utplassering og evne til oppbygging og mobilisering.

Disse medlemmer foreslår å tilføre den spisse enden av Forsvaret ytterligere 800 mill. kroner i form av midler til drift. Dette for å sikre en nødvendig styrkeproduksjon og hensiktsmessig øving i de ulike våpengrener. Disse medlemmer viser for øvrig til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2002-2003), der Fremskrittspartiet foreslår å etablere et fond til materiellinvestering på 5 mrd. kroner. Dette gir Forsvaret handlefrihet til å gjennomføre nødvendige materiellinvesteringer for å etablere vedtatt struktur uten at dette går ut over innenlandsbudsjettet. Det er naturlig at store materiellanskaffelser finansieres utenfor rammen, gjennom et slikt fond. Disse medlemmer viser også til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2002-2003), der Fremskrittspartiet foreslår å finansiere de norske styrkene i utlandet utenfor rammen i et eget utenlandsbudsjett. Dette vil bidra til at det nasjonale forsvaret ikke blir belastet for den aktivitet Norge bidrar med utenfor Norges grenser.

Forsvarsbudsjett 2003

Kap.	Post	Formål:	Kroner
1731		Hæren (jf. Kap. 4731):	
	1	Driftsutgifter	4 940 369 000
1732		Sjøforsvaret (jf. Kap. 4732):	
	1	Driftsutgifter	2 981 424 000
1733		Luftforsvaret (jf. Kap. 4733):	
	1	Driftsutgifter	3 918 024 000
1734		Heimevernet (jf. Kap. 4734):	
	1	Driftsutgifter	1 069 039 000
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 963 495 000
1792		Norske styrker i utlandet (jf. Kap. 4792):	
	1	Driftsutgifter	0
Sum Forsvarsdepartementet			29 236 728 000

Belastes over utenlandsbudsjettet

	90	Fond for materiellanskaffelser fra utlandet	5 000 000 000
1792		Norske styrker i utlandet (jf. Kap. 4792):	
	1	Driftsutgifter	1 670 000 000

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som naturlig å øke overføringene til den spisse delen av Forsvaret ut fra dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Forsvaret har store utfordringer i forbindelse med de sikkerhetspolitiske situasjonene vi har i dag og i fremtiden. Det er derfor behov for økt trening og innkjøp av materiell i øvings- og utdanningsammenheng. Dette er oppgaver som er viktige for å opprettholde et troverdig forsvar.

Disse medlemmer viser også til budsjettalternativ kap. 1734.

Disse medlemmer viser også til merknader angående kystvakten og momsreformen i kap. 1790.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, samt merknader under de enkelte kapitler der dette medlems prioriteringer fremkommer.

Dette medlem viser til at det foreslåtte forsvarsbudsjettet for 2003 er rekordstort, og mener det er oppsiktsvekkende at Norge nå er det landet i NATO som etter USA bruker mest på forsvar pr. innbygger. Dette medlem mener at det er rom for betydelige innsparinger i Forsvaret, og viser til at Sosialistisk Venstreparti i sammenheng med St.prp. nr. 55 (2001-2002) foreslo en ramme på 100 mrd. kroner i perioden fram til 2005. Dette medlem viser til at Sosialistisk Ven-

streparti i Innst. S. I Tillegg nr. 1 (2002-2003) fremmet forslag til kutt i Forsvarets rammer for til sammen 4,5 mrd. kroner. En vesentlig del av disse kuttene er kutt i investeringer, utstyr til invasjonforsvar og offensive kapasiteter. Dette medlem mener at dette er investeringer som vil bety lite for vår trygghet i dagens sikkerhetspolitiske situasjon, og når det gjelder situasjonen i overskuelig framtid. Dette medlem understreker at selv om Norge er et rikt land, har vi ikke råd til å holde oss med et forsvar som ikke forvalter ressursene på en effektiv måte, og som utstyres med overflødige investeringer i milliardklassen.

Dette medlem mener at det er rom for betydelig rasjonalisering av det norske forsvaret, men konstaterer at det ikke er flertall for Sosialistisk Venstrepartis forslag til ramme på dette kapitlet. Dette medlem vil derfor ikke fremme forslag til rammefordeling, og vil stemme imot den foreliggende innstilling under votering.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett og til hovedmerknader under pkt. 6.4, samt merknader under de enkelte kapitler der dette medlems prioriteringer framgår. Dette medlem har en annen ramme for rammeområde 8 enn flertallet, og vil av den grunn ikke fremme eget forslag om fordeling innenfor vedtatt ramme.

Komiteen har 2 avvikende forslag til fordeling av rammeområde 8.

2. SIKKERHETSPOLITISKE UTVIKLINGSTREKK OG HOVEDPRIORITERINGER

2.1 Tilpasning av Forsvaret til ny struktur og nye utfordringer

Den sikkerhetspolitiske utviklingen viser at det internasjonale samfunnet står overfor et sammensatt risikobilde preget av uforutsigbarhet. Skillet mellom nasjonal og internasjonal sikkerhet er i større grad blitt visket ut, og kriser kan oppstå i glidende overganger mellom fred og krig. Kriser har dessuten med all tydelighet vist seg å kunne oppstå og utvikle seg meget raskt, enten alene eller i serier, ofte uten klart forvarsel. Samfunnsikkerhet og sikring av vitale samfunnsinteresser er mer i fokus ift. staters sikkerhet. Dette stiller Norge overfor nye utfordringer og har store konsekvenser for Forsvaret som sikkerhetspolitisk virkemiddel, både nasjonalt og i en flernasjonalt sammenheng. Endringer i de sikkerhetspolitiske omgivelsene har fått følger også for den forsvarspolitiske innretningen av NATO. Den pågående omstillingen av Forsvaret er avgjørende for å utvikle et moderne og fleksibelt forsvar med bedre evne til å operere nasjonalt og i en flernasjonalt ramme, i tråd med omformingen av alliansen.

2.2 Utviklingen i NATO

Terroranslagene mot USA 11. september 2001 er blitt et sentralt referansepunkt for den omfattende modernisering og omforming alliansen står overfor. I

perioden frem mot toppmøtet i Praha i november 2002 vil spørsmålet om alliansens relevans og rolle ift. nye sikkerhetspolitiske utfordringer stå sentralt. Å bevare et nært og gjensidig transatlantisk samarbeid forblir helt avgjørende. Forholdet mellom USA og Europa må i økende grad baseres på et større innslag av byrdefordeling og gjensidighet, og det er vesentlig at de europeiske allierte bidrar til å styrke det militære samarbeidet med USA. Dette krever omfattende militære omstillinger i Europa.

NATO forblir hjørnesteinen i norsk sikkerhetspolitikk. Omformingen av NATO siden murens fall og Sovjetunionens oppløsning har gitt alliansen en sentral og aktiv rolle for samlingen av Europa, der gamle skillelinjer er erstattet av brede samarbeidsmønstre, med sikte på å sikre stabilitet og sikkerhet for alle land. Norges rolle i det allierte samarbeidet og NATOs omfattende samarbeid med partnerland er blitt endret i pakt med den sikkerhetspolitiske utviklingen. Selv om det fortsatt er viktig for Norge å kunne motta egnede allierte forsterkninger dersom behovet skulle oppstå, er det samtidig avgjørende at Norge fremstår som en troverdig alliert ift. nye forsvars- og sikkerhetspolitiske utfordringer. Dette er avhengig av i hvilken grad Norge står ved sine forpliktelser som alliert, og i hvilken grad Norge engasjerer seg på linje med andre allierte i viktige spørsmål og tiltak. Derfor er det vesentlig at Norge kan bidra til allierte operasjoner og byrdefordeling, samt aktivt følge opp NATOs militære moderniseringsprosess.

NATO-landene fokuserer i stor grad på å utvikle den kollektive forsvarsevnen, gjennom anskaffelse av nye militære kapasiteter (såkalt "New Capabilities"). Krittisk blir det enkelte lands evne og vilje til å forplikte seg til konkrete kapasitetsforbedringer innen gitte milepæler.

Målet er å forbedre NATOs evne til å håndtere utfordringer knyttet til bl.a. bekjempelse og håndtering av terrorisme og masseødeleggelsesvåpen. NATO tar sikte på å utvikle et nytt initiativ som en videreføring av DCI (Defence Capabilities Initiative) etter toppmøtet i Praha. Gjennom det nye initiativet vil NATO legge vekt på å etablere et mindre antall kritiske kapasiteter innenfor oppnåelige og økonomisk realistiske rammer. Målet er å utvikle et mer forpliktende samarbeid om anskaffelser, samt forbedre grunnlaget for flernasjonalt operativt samarbeid og rollespesialisering, også gjennom fellesfinansierte løsninger. Samtidig er det viktig å vurdere muligheten for å tilpasse utstyr landene allerede har, samt utstyr som er planlagt anskaffet til de sikkerhetspolitiske utfordringer alliansen står overfor. Det er enighet om at NATOs arbeid på dette feltet skal samordnes med utviklingen av forsvarssamarbeidet i EU.

Moderniseringen av NATO inkluderer også etablering av en ny styrke- og kommandostruktur. Fleksible, tilgjengelige og hurtig deployerbare styrker, ledelses-elementer og hovedkvarterer er vesentlig for alliansens fremtidige krisehåndteringskapasitet, både på og utenfor NATOs territorium. Norge ønsker en omfattende og rask prosess om styrke- og kommandostrukturen. Dette

er viktig i lys av den raske utviklingen i de sikkerhetspolitiske utfordringene og behovet for en omfattende omstilling av alliansen. Forsvarsministrene har besluttet å opprette en hurtigarbeidende gruppe på høyt nivå, som vil vurdere alliansens fremtidige kommando- og styrkestruktur. I tillegg legges det opp til å omorganisere NATO-hovedkvarteret i Brussel.

Etablering av et nytt og styrket samarbeid med Russland, og formaliseringen av dette gjennom opprettelsen av NATO-Russland-rådet (NRC) under toppmøtet i mai 2002, har brakt forholdet mellom NATO og Russland et stort skritt videre. NRC skal være et samarbeidsforum hvor alliansens medlemsland og Russland deltar som likeverdige land. Målsettingen er å utvikle et mer konkret samarbeid av felles interesse på viktige områder som missilforsvar, trening og øvelser, kampen mot terrorisme, tiltak mot spredning av masseødeleggelsesvåpen, søke- og redningstjeneste, krisehåndtering og forsvarsreform. NRC vil kunne bidra til en effektiv håndtering av felles trusler og utfordringer som NATO og Russland står overfor.

Utvildelsesspørsmålet vil være et sentralt tema under toppmøtet i Praha. Hensikten med å utvide alliansen med flere land fra det sentrale og østlige Europa, er å fremme sikkerhet og stabilitet. Det er imidlertid vesentlig at utvidelse kombineres med opprettholdelse og videreutvikling av alliansens militære kapasitet og operative evne. Det kapabilitets-initiativ som er under forberedelse søker å understøtte dette. Det vil dessuten bli stilt krav til de nye medlemslandene om å bidra til denne prosessen. I første omgang vil det viktigste være å omforme og modernisere de nye landenes forsvarsstrukturer ytterligere og gjøre disse interoperable med NATO. Dette er en prosess som allerede er påbegynt gjennom aktuelle fremtidige medlemslands omfattende samarbeid med alliansen, organisert innenfor rammen av Partnerskap for fred (PfP) og NATOs handlingsplan for medlemskap (MAP). Med en større utvidelse vil det dessuten være nødvendig å sikre en effektiv beslutningsprosess innad i alliansen. Konsensusprinsippet ligger fast, og utfordringen er å strømlinjeforme den prosessen som leder frem til beslutninger.

2.3 Russland og utviklingen i nordområdene

Dagens Russland utgjør ingen trussel mot Norge. Det asymmetriske forholdet mellom en stormakt og en småstat vil likevel fortsatt prege de bilaterale relasjonene. Innenriks- og forsvarspolitiske utviklingstrekk, samt Russlands forhold til NATO, vil i høyeste grad forbli relevant for utformingen av norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk. Det vil av den grunn være naturlig å fortsatt se Norges bilaterale forhold til Russland i lys av alliansedimensjonen. Med etableringen av NRC er det store forventninger om at samarbeidet mellom NATO og Russland vil bli tilført dynamikk og substans. Det er ønskelig at man på et så tidlig tidspunkt som mulig kan vise til konkrete resultater og felles handlinger på de aktuelle saksfeltene. Resultater vil ikke komme av seg selv, men fordrer felles innsats og villighet til å bringe relevante saker inn for rådet.

Til tross for den svært positive utviklingen av forholdet mellom Russland og NATO, gjenstår flere utfordringer i det bilaterale forholdet mellom Norge og Russland. Sentralt i denne sammenhengen står de uløste spørsmålene om grensedragningen i Barentshavet og utnyttelse av ressursene i havområdene i nord. Videre er nordområdene fremdeles av stor strategisk betydning. Russland legger betydelig vekt på kjernefysiske våpen i sin forsvarspolitikk. Det er imidlertid gledelig at Russland og USA den 24. mai 2002 inngikk en avtale om store gjensidige reduksjoner i de strategiske kjernevåpen. Kola og Nordvest-Russland forventes likevel å spille en strategisk viktig rolle for Russland i overskuelig fremtid. I lys av dette vil det forbli betydelige russiske militære kapasiteter konsentrert til dette området. Det store antall korttrekkende kjernevåpen i Nordvest-Russland gir fortsatt grunn til bekymring.

Avtalen som regulerer de konvensjonelle militære styrkene i Europa (CFE-avtalen) spiller fortsatt en viktig rolle for Norge. Dette fordi den legger begrensninger på lagring av militært materiell i Norges nærområder, og dermed gir en viss forutsigbarhet med hensyn til russiske militære disposisjoner i nord. Den tilpassede CFE-avtalen, jf. St.meld. nr. 40 (1999-2000), er fortsatt ikke ratifisert. Årsaken til dette er bl.a. at Russland i forbindelse med krigføringen i Tsjetsjenia overskred de samlede avtalefestede materielltak i den såkalte flankesonen som, foruten bl.a. Norge og Tyrkia, omfatter de russiske militærdistriktene Leningrad og Kaukasus. De seneste informasjonsutvekslingene tyder imidlertid på at Russland er i ferd med å bringe de aktuelle materiellkategoriene ned til det nivå som er fastsatt i den tilpassede CFE-avtalen. Samtidig ser Russland en kobling mellom CFE-avtalen og NATO-utvidelsen. Flere land som ønsker å bli invitert til NATO, herunder de baltiske land, er ikke parter til CFE-avtalen. Det er fortsatt uvisst når den tilpassede CFE-avtalen vil bli ratifisert.

2.4 Utviklingen av en felles europeisk sikkerhets- og forsvarspolitikk

Utviklingen av en felles europeisk sikkerhets- og forsvarspolitikk (ESDP) er et viktig ledd i endringsprosessen i Europa og det euro-atlantiske området. EU ønsker i større grad å kunne påta seg ansvaret for krisehåndtering i samforståelse med NATO. Denne prosessen er blitt forsterket etter at EU i 1999 besluttet å etablere en hurtig reaksjonsstyrke på 60 000 mann, i henhold til det såkalte "Headline Goal". Det planlegges at styrken skal bli operativ i løpet av 2003.

En hovedutfordring for ESDP er å få på plass samarbeidsordninger mellom NATO og EU for å kunne trekke på NATO-ressurser, herunder for kommando og kontroll. Andre problemstillinger er bl.a. knyttet til europeiske allierte ikke-EU-lands deltakerrettigheter i ESDP og hvilken grad av autonomi ESDP skal ha ift. NATO. Samarbeidet mellom NATO og EU vil forbli en kompleks prosess med løpende behov for politiske avklaringer internt i EU og NATO. I forbindelse med den videre utviklingen av ESDP er det viktig at de strukturene som blir etablert i EU ikke dupliserer eksis-

terende strukturer i NATO, samt at det utvikles et politisk innhold for felles innsats mot internasjonal terrorisme innenfor rammen av EAPC. EU har i forbindelse med toppmøtet i Sevilla i juni 2002 ønsket å påta seg en større rolle i kampen mot internasjonal terrorisme.

Regjeringen ønsker å sikre Norge, som europeisk alliert, tilstrekkelig innflytelse og medvirkning i ESDP-prosessen. Som såkalt tredjeland har Norge anledning til å bidra med styrker til EUs styrkeregister for krisehåndteringsoperasjoner. I forbindelse med toppmøtet i Nice i desember 2000 vedtok EU rammene for tredjelands deltakelse i ESDP. Det gjenstår å gi dette samarbeidet konkret innhold. Etter hvert som EU utvides vil dette bli en alvorlig utfordring for Norge.

2.5 Forsvarspolitiske prioriteringer

Norges forsvarspolitiske prioriteringer må ses i lys av ovennevnte sikkerhetspolitiske utviklingstrekk. Som følge av at sikkerheten i det euro-atlantiske området er udelelig og må ivaretas innenfor en kollektiv ramme, vil utviklingen av NATO og det bi- og multilaterale samarbeidet i alliansen fremdeles være av største betydning for norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk. Regjeringens syn er derfor at Norge må prioritere bidrag som sikrer at NATO kan møte nye utfordringer knyttet til forsvar mot og bekjempelse av terrorisme, spredning av masseødeleggelsesvåpen, og gjennomføring av flernasjonale krisehåndteringsoperasjoner. Samtidig har Norge et regionalt ansvar for å opprettholde en militær evne til å håndtere sikkerhetsutfordringer i våre egne områder som ikke nødvendigvis involverer NATO, for dermed å bidra til stabilitet i slike områder, samt å kunne operere sammen med allierte forsterkningsstyrker i Norge eller utlandet. Utviklingen tilsier med all tydelighet og tyngde at Forsvaret må etablere en styrkestruktur som er mobil, fleksibel og der viktige elementer raskt kan deployeres til et operasjonsområde. Omleggingen av Forsvaret 2002-2005 har som mål å forbedre Forsvarets operative evne vesentlig. Omleggingen vil ha overordnet prioritet i inneværende langtidperiode.

Kampen mot internasjonal terrorisme kan bare vinnes gjennom felles og koordinerte tiltak med andre land. Som erstatning for den kalde krigens storkrigsscenarioer er det vokst frem helt andre aktører og utfordringer som kan true vår kollektive sikkerhet. Terrorangrepene 11. september 2001 illustrerte dette til fulle. De store endringene i sikkerhetspolitiske rammebetingelser innebærer at kollektivt forsvar i tradisjonell forstand er en mindre aktuell utfordring enn før. Det er likevel avgjørende at evnen til troverdig kollektivt forsvar også i mer konvensjonell forstand videreføres som en underliggende sikkerhetsgaranti og videreutvikles gjennom bred alliert innsats. Regjeringen vil derfor videreutvikle Forsvarets rolle knyttet til konvensjonelt kollektivt forsvar innenfor allianserammen, samtidig som Forsvarets mest fremtredende operative virksomhet vil være rettet mot å ivareta norsk og felles sikkerhet gjennom internasjonal krisehåndtering og forebygging, også relatert til nye artikkel 5-risikoer.

Forsvaret vil også måtte spille en forebyggende og beskyttende rolle innenfor kollektiv sikkerhet. Det forblir en sentral oppgave for Forsvaret å bidra til å forhindre angrep eller hendelser som kan ramme samfunnet, enkeltindivider eller norske interesser på en uakseptabel måte. Forsvaret vil være en viktig bidragsyter for å begrense skadeomfanget av ulike typer angrep og katastrofer. St.prp. nr. 45 (2000-2001), St.meld. nr. 17 (2001-2002) og St.prp. nr. 55 (2001-2002) beskriver hvordan dette ivaretas innenfor rammen av totalforsvaret og sivilmilitært samarbeid. Regjeringen understreket i St.prp. nr. 55 (2001-2002) at forebygging og bekjempelse av internasjonal terrorisme er blitt en akutt så vel som en langsiktig oppgave for Forsvaret. I forbindelse med økt vektlegging av beskyttelse og forsvar av eget territorium, vil det fra norsk side være viktig å se oppgaver knyttet til beskyttelse av vårt eget samfunn i sammenheng med initiativet i NATO vedrørende masseødeleggelsesvåpen og deres leveringsmidler, inkludert ballistiske missiler. Norge deltar aktivt i dette arbeidet.

For at Norge skal kunne bidra substansielt til internasjonal krisehåndtering, må Forsvaret ha militære kapasiteter med høy kvalitet og tilgjengelighet. Som et lite land i alliansen er det ikke mulig for Norge å bidra med store styrkeenheter. Ut over de styrker som i dag inngår i Forsvarets innsatsstyrker (FIST), må de enheter Norge skal kunne tilby, ha høy fleksibilitet, tilpasnings- evne, tilgjengelighet og kvalitet. Innenfor gjeldende ressursrammer og retningslinjer, bør utstyr og styrker som allerede finnes, eller planlegges innført i den norske styrkestrukturen, i størst mulig grad tilpasses de sikkerhetspolitiske utfordringer Norge står overfor. Regjeringen anser det videre som vesentlig at Norge søker flernasjonale løsninger i alliert regi for kostbare og teknologisk avanserte kapasiteter som de færreste land kan anskaffe eller drifte alene. I årene som kommer vil betydningen av å finne frem til flernasjonale løsninger bare øke. Dette er et sentralt siktemål i arbeidet med videreføring av DCI etter toppmøtet i Praha. I denne sammenheng er det av betydning også å kunne stille med mindre styrker med spesialkompetanse som er etterspurt av alliansen. Målet er at Norge skal kunne delta med relevante og moderne kapasiteter i aktuelle og fremtidige operasjoner, enten de er ledet av NATO eller gjennomføres innenfor rammen av såkalte "Coalitions of the Willing", slik operasjonene i Afghanistan er et eksempel på.

Regjeringen legger opp til å videreføre Norges bidrag til flernasjonale krisehåndtering. Hoveddelen av den norske deltagelsen i flernasjonale operasjoner planlegges også i 2003 å være konsentrert til Balkan. NATO vil i løpet av høsten 2002 og våren 2003 gjennomføre en større reorganisering av sitt militære nærvær i regionen.

Den nordiske dimensjon av forsvars- og sikkerhetspolitikken har fått økt betydning, og det er bred enighet om å styrke flere aspekter ved dette samarbeidet. Dette gjelder bl.a. NORDCAPS og materiellsamarbeidet. I tillegg kommer dialogen med Danmark, Finland og Sverige om utviklingen i EU, herunder spesielt utvik-

lingen av ESDP. Norge innehar i 2002 formannskapsvervet for NORDCAPS' styringsgruppe. Målsettingen er at NORDCAPS innen 1. juli 2003 skal kunne delta i enkle fredsoperasjoner med en styrke inntil brigadestørrelse.

Den positive utviklingen av forholdet mellom Russland og NATO er av stor betydning for det bilaterale forholdet mellom Russland og Norge. Norske interesser er tjent med at Russland på et økende antall saksfelt deltar som en aktiv og konstruktiv samarbeidspartner. Det er imidlertid ingen automatikk i at det utvidede samarbeidet gjennom det nyetablerte NATO-Russlandrådet og bilateralt samarbeid mellom Russland og USA umiddelbart vil styrke det bilaterale forholdet mellom Norge og Russland. Selv om det på den ene siden ikke kan utelukkes at et videreutviklet samarbeid mellom Norge og Russland vil gi betydelig gevinst for begge parter, kan det på den andre siden heller ikke utelukkes at det vil kunne oppstå situasjoner, eksempelvis på ressursiden, der Russland vil fremstå som en vanskelig motpart. Manglende internasjonal aksept for den juridiske statusen til fiskevernsonen rundt Svalbard innebærer at konflikter med andre land i forbindelse med håndhevelse av norske rettigheter og plikter i dette området kan oppstå og tilspisses. Fartøyer som representerer russiske myndigheter er ofte til stede i disse områdene for å markere Russlands interesser. Norge og Russland har dessuten uavklarte grensespørsmål i Barentshavet. Disse forholdene innebærer at Norge må evne å ivareta sine rettigheter og forpliktelser i disse havområdene på en konsekvent, fast og troverdig måte.

Kystvakten er statens primære myndighetsutøver i havområder underlagt norsk jurisdiksjon, og har en svært viktig rolle i forbindelse med ressurskontroll og for å håndtere episoder i nordområdene. Regjeringen legger spesielt vekt på å opprettholde en effektiv havgående kystvakt.

Situasjonen i nordområdene tilsier at Norge må videreføre en forutsigbar forsvars- og sikkerhetspolitikk. Regjeringen vil fortsatt prioritere tiltak som bidrar til åpenhet og redusert mistenksomhet knyttet til militære aktiviteter på begge sider.

I det arktiske militære miljøsamarbeidet (AMEC) samarbeider Norge, Russland og USA om et titalls prosjekter som retter seg mot forsvarlig håndtering av atomavfall og konvensjonelle miljøproblemer fra militære aktiviteter. Både den russiske og amerikanske part har fremhevet at AMEC kan medvirke til bedre fysisk sikring av atomanlegg, og derved redusere trusselen for bruk av radioaktivt materiale i terroranslag. USA har antydnet at de kan komme til å trekke seg fra AMEC med mindre man får på plass en egen avtale som regulerer samarbeidet mellom alle AMEC-partene. Det arbeides med å få i gang nye forhandlinger som kan sikre et videre amerikansk engasjement.

2.6 Komiteens merknader

Komiteen vil vise til Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002) og til Innst. S. nr. 9 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 17 (2001-2002) og vil under-

streke at risikobildet først og fremst preges av uforutsigbarhet.

Komiteen vil vise til at det moderne, åpne, teknologiske og demokratiske samfunnet er svært sårbart, og at det har vokst fram ulike aktører og utfordringer som truer sikkerheten. Et mål for forsvars- og sikkerhetspolitikken er å sikre grunnleggende verdier og normer som demokrati, rettssikkerhet og menneskerettigheter. Komiteen vil vise til at den samlede forsvarspolitikken må bidra til at den enkelte borgers sikkerhet mot tilsiktede og utilsiktede hendelser settes i sentrum i tillegg til nasjonalt forsvar av norsk territorium, luft- og sjøområder. Komiteen vil understreke at nasjonen ved en samordnet bruk av ressursene skal forsvares mot nåværende og framtidige tilsiktede trusler. Komiteen mener utviklingen understreker behovet for nye samarbeidsformer mellom sivilt og militært beredskap.

Både terroraksjonene mot USA 11. september 2001 og nylige terroraksjoner på Bali, i Moskva og i Kenya har vist at terroristnettverk er i stand til å gjennomføre angrep som resulterer i massedrap og enorme ødeleggelser. Komiteen vil videre vise til at det som også kjennetegner terroristene er at de tilsynelatende ligger i forkant og at det er vanskelig å forutsi deres neste trekk. Komiteen vil understreke at målene for terrorangrep er ensidig sivile og at hensikten er å skape frykt, kaos og usikkerhet. Viljen til å begå selvmord som ledd i et terrorangrep har økt muligheten til å ramme et større antall terrormål med svært store skader som resultat. Komiteen vil understreke at terrorisme er blitt en langt bredere sikkerhetsutfordring enn tidligere.

Komiteen vil vise til at endringene i de sikkerhetspolitiske omgivelsene også får konsekvenser for den forsvarspolitiske innretningen av NATO.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, vil vise til NATOs toppmøte i Praha og beslutningen om å utvide alliansen med 7 nye medlemmer. Flertallet vil bemerke at NATO med utvidelsen er i ferd med å utvikle seg til en alleuropeisk og transatlantisk sikkerhetsorganisasjon. Flertallet vil vise til at for å ha den tilstrekkelige tyngde må NATO ha de instrumenter som gir autoritet og politisk fokus. Flertallet har merket seg at alliansen har vedtatt en egen handlingsplan mot terrorisme og lanserer Prague Capabilities Commitment (PCC) som oppfølger til Defence Capabilities Initiative (DCI). PCC vil stille krav til de europeiske medlemslandene om klarere arbeidsfordeling, nisjekapasiteter og bedre tilpasning av eksisterende kapasiteter til NATOs militære behov. Flertallet er innforstått med at dette kan medføre enkelte forskyvninger av investeringer innenfor den strukturen og de økonomiske rammer som ligger i det forsvarspolitiske forliket av 19. juni 2002.

Dette kan blant annet innebære at enkelte prosjekter som var planlagt mot slutten av planperioden skyves inn i neste periode, mens noen av de prosjektene som var planlagt i neste 4-årsperiode framskyndes til inneværende periode. Flertallet er gjort kjent med at

dette dreier seg om endringer innenfor rammen av 118 mrd. kroner på rundt 900 mill. kroner.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har for øvrig merket seg at Norge nå får anerkjennelse i NATO for den nødvendige omorganiseringen som ligger i behandlingen av Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002), og i Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har videre merket seg at Norge spesielt skal tilby NATOs kompetanse og kapasiteter innen strategisk sjøtransport, støttefartøy til fregatter, støttefunksjoner og deployerbare hærstyrker, spesialstyrker som er særskilt trent for vinter og fjell, minnerydding og fasiliteter for allierte og bilaterale øvelser i Norge.

Flertallet viser også til arbeidet med å endre NATOs kommandostruktur, som skal være ferdig sommeren 2003. Flertallet vil sterkt understreke behovet for fortsatt alliert nærvær og infrastruktur i Norge og vil be Regjeringen arbeide aktivt for å sikre dette.

Flertallet vil sterkt understreke at NATO forblir hjørnesteinen i norsk sikkerhetspolitikk. Flertallet mener NATO har utvist stor vilje og evne til å omforme alliansen etter murens fall og etter 11. september 2001. Flertallet vil slutte seg til proposisjonens vurderinger av at Norge må fremstå som en troverdig alliert, som også kan bidra til allierte operasjoner og byrdefordeling i tillegg til aktivt å følge opp NATOs militære moderniseringsprosess.

Flertallet hilser velkommen det forsterkede samarbeidet mellom Norge og Russland og opprettelsen av NATO/Russland-rådet (NRC) på toppmøtet i mai 2002. Flertallet har merket seg at NRC skal være et samarbeidsforum der alliansens medlemsland og Russland deltar på likeverdig basis. Flertallet vil i den forbindelse vise til at det gjenstår flere uløste og uavklarte forhold mellom Norge og Russland i nordområdene og mener det er viktig at slike spørsmål tas opp i det nye rådet i tillegg til bilaterale kontakter. Flertallet er tilfreds med at Russland og USA inngikk en avtale om store gjensidige reduksjoner 24. mai 2002. Flertallet vil vise til de kjernefysiske konsentrasjonene som fremdeles finnes i Nordvest-Russland. Flertallet vil understreke at både NATO og EU vil måtte spille viktige roller i forhold til Barentsområdet og øvrige norske nærrområder og en viktig aktør i spørsmål som angår Norges interesser. Flertallet vil videre vise til EUs nordlige dimensjon for å få løst en del av problemene i Nordvest-Russland.

Flertallet har merket seg at EU i større grad ønsker å påta seg krisehåndteringsoppgaver i samforståelse med NATO, særlig etter at unionen i 1999 besluttet å etablere en hurtig reaksjonsstyrke på 60 000 mann. Flertallet vil vise til at Norge har tilbudt å bidra til EU-styrken. Flertallet vil likevel bemerke at i valget mellom å delta i EUs reaksjonsstyrke og NATOs nye reaksjonsstyrke, vil NATO måtte ha før-

steprioritet. Flertallet vil for øvrig understreke betydningen av at NATOs nye reaksjonsstyrke får en så bred deltakelse som mulig blant NATO-land.

Flertallet vil slutte seg til proposisjonens vurderinger om at Norges forsvarspolitiske prioriteringer må sees i lys av de sikkerhetspolitiske utviklingstrekkene globalt og i våre nærrområder.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil vise til at omleggingen av Forsvaret i perioden 2002-2005 i tråd med Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002), må sees i forhold til de behov, krav og forpliktelser Norges NATO-medlemskap medfører. Dette flertallet vil vise til at det forsvarspolitiske forliket sikrer stabilitet og forutsigbarhet i omstillingsarbeidet for å komme fram til et moderne, framtidsrettet og robust forsvar tilpasset de nye sikkerhetsutfordringene, der det er en synkronisering mellom strukturen, volum og økonomiske rammer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at omleggingen av Forsvaret på flere områder er påkrevet. På andre områder blir det nasjonale forsvaret svekket, noe som neppe kan være i NATOs interesse, en organisasjon som Norge bør ha det aller beste forhold til. Disse medlemmer mener det forsvarspolitiske forliket svekker det nasjonale forsvar.

Disse medlemmer viser til årets budsjett og ser med bekymring på Norges rolle i NATO. Med de økonomiske rammer som er lagt til grunn for dette budsjettet, er det grunn til å bekymre seg for Norges evne til å opprettholde et troverdig engasjement i NATO. Dette sett i forhold til mangel på vilje fra de andre partiene til å bevilge nok penger til drift og nødvendige investeringer. Norge har både et nasjonalt og et NATO-relatert ansvar å ivareta i forsvarssammenheng. NATO må få klare signaler om at Norge søker å forbedre sin forsvarsstruktur og mobilitet til felles beste for så vel Norge som NATO. Disse medlemmer viser til at det er bred enighet om at det er nødvendig med en ansvarlig økonomisk plattform for å kunne fremstå som troverdig i forhold til å møte utfordringer nasjonalt og internasjonalt. Dette blir ikke ivaretatt med dagens rammebetingelser. Disse medlemmer har også merket seg statsministerens uttalelser i forbindelse med NATOs foretatte utvidelse, om at Norge skal være aktive med bidrag i forbindelse med oppbyggingen av de nye medlemslandenes forsvarsevne. Dette vil ifølge disse medlemmers oppfatning medføre ytterligere kostnader for Forsvaret, noe som vil svekke det nasjonale forsvar.

Disse medlemmer ser det som naturlig å se omleggingen av Forsvaret i sammenheng med den sikkerhetspolitiske utviklingen. Norges sikkerhetspolitiske situasjon påvirkes av vår geografiske beliggenhet og tilknytning til NATO. Dersom det oppstår en konflikt som utvikler et øst/vest-perspektiv, vil dette lett føre til en økt spenning og sensitivitet i nordområdene.

Det faktum at grense- og ansvarsforholdene er uavklart i nordområdene, øker risikoen for konflikt og kriser. Dersom det skulle oppstå kriser, er det av avgjørende betydning at vi har egne ressurser i form av egnede styrker og materiell til å løse oppgaven. Disse medlemmer mener det er av stor viktighet å opprettholde mobiliseringsbrigaden i Trøndelag (BRIG 12) nettopp for å kunne opprettholde en viss form for invasjonssvar og for å signalisere til NATO at vi har evne og vilje til å opprettholde vår suverenitet. Det er naturlig å videreføre forsvarskonseptet bygget på følgende pilarer:

- et nasjonalt, moderne og fleksibelt forsvar
- alliert militært samvirke og internasjonalt forsvarsarbeid
- totalforsvaret og annet sivilt/militært samarbeid
- verneplikt.

NATOs rolle i forhold til norsk og europeisk sikkerhet er også avgjørende i forhold til de oppgaver og krav som stilles til Forsvaret både nasjonalt og internasjonalt. De krav og forpliktelser som stilles av NATO legger grunnleggende prinsipper for norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk. Disse medlemmer erkjenner også at det nye og mer komplekse trusselbildet er med på å legge nye premisser for forsvarspolitikken. Det er gjennom NATOs strategiske konsept og Defence Capabilities Initiative fra 1999 påvist at det er behov for omfattende modernisering av militære kapasiteter for å møte fremtidige sikkerhetspolitiske utfordringer. Situasjonen etter 11. september 2001 har vist at det er behov for innovasjon i forhold til militære operasjoner og modernisering av styrker og materiell. Det er av stor viktighet at det teknologiske gapet ikke blir for stort innenfor NATO, slik at alliansen på en mest mulig effektiv måte kan løse de konflikter og kriser som oppstår. NATOs nye styrkemål vil legge premisser for Forsvarets struktur og militære kapasiteter.

Disse medlemmer viser til at den stadig økende organiserte kriminaliteten medfører at det blir glidende overganger mellom det nasjonale og internasjonale samtidig som skillet mellom fred, krise, væpnet konflikt og krig blir vagt. Det er derfor viktig at Norge har kapasiteter innenfor etterretnings- og sikkerhetstjeneste som kan bidra til en bedret kontroll og analyse av de situasjoner og aktiviteter som dukker opp. Heimevernet er også en ressurs i forhold til kriser og krig. Etter 11. september 2001 har man med stort hell benyttet Heimevernet i forbindelse med tiltakene mot terror, i tillegg til den rolle de er tiltenkt ved en eventuell mobilisering. Det er derfor viktig å opprettholde vedtaket om at Heimevernets struktur skal omfatte 83 000 soldater.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker at kampen mot terrorisme ikke kan vinnes med militære midler, men at det må settes inn et bredt spekter av tiltak. Dette medlem understreker betydningen av at en del langvarige og voldelige konflikter som i dag bidrar til å rekruttere til ekstreme og voldelige grupperinger må løses. Dette

gjelder blant annet Midtøsten-konflikten, konflikten i Tsjetsjenia, Colombia og Kashmir. Dette medlem mener at effektiv kamp mot terrorisme ikke kan føres uten at det internasjonale samfunnet setter store ressurser og politisk vilje inn i å finne rettferdige og fredelige løsninger på slike konflikter.

Dette medlem mener at terrortrusselen i liten grad kan bekjempes og forebygges med militære tiltak. Terrorangrep må forebygges gjennom effektiv etterretning og overvåkning for tidlig varsling og avsløring av konkrete planer. Overdreven fokus på militære angrep gjør at det eksisterer en alvorlig ubalanse i forholdet mellom ressursbruk for økt sivil sikkerhet og sårbarhetsreducerende tiltak på den ene siden, og militært forsvar på den andre.

Dette medlem viser til at det i en tid med uklare trusselbilder er viktig å utvikle en mer helhetlig sikkerhetspolitikk for Norge, og at mange faktorer vil være vel så viktig for norsk sikkerhet som vårt forhold til NATO. Dette medlem viser til at selv om det i dag ikke eksisterer noen direkte militær trussel mot Norge, har det norske forsvaret viktige nasjonale oppgaver å ivareta, særlig knyttet til suverenitetshevdelse og vern om våre store og ressursrike havområder. Dette medlem mener at det ville være naturlig om Norge som en liten nasjon med et stort territorium prioriterte disse oppgavene framfor å satse på en framskutt posisjon i internasjonale, offensive operasjoner. Dette medlem stiller seg positiv til norske bidrag til fredsbevarende operasjoner, men mener at det verken utfra prioriteringshensyn eller hensynet til norske sikkerhetsinteresser er naturlig at Norge deltar i operasjoner som Enduring Freedom, stiller store styrker til rådighet for EUs forsvarssamarbeid eller hurtigreaksjonsstyrker i NATO. Dette medlem viser også til at Norges betydelige rolle som energileverandør kan gjøre oss sårbare for å bli trukket inn i konflikter.

Dette medlem viser til at NATO har invitert inn en rekke nye medlemsland, og at Sosialistisk Venstreparti har vært kritisk til utvidelsesprosessen. Dette medlem mener at en i stedet for å utvide NATO, burde styrke og bygge videre på alleuropeiske og globale sikkerhetsorganisasjoner som OSSE og FN. Dette medlem viser til at det har vært betydelig motstand mot NATO-utvidelse fra Russland, og at det er nødvendig med fortsatt arbeid for å fremme tillit mellom NATO og Russland. Dette medlem ser positivt på at det er lagt til rette for økt kontakt mellom Russland og NATO gjennom NATO-Russland-rådet, og mener at dette kan være til fordel for forholdet mellom Norge og Russland. Dette medlem understreker at det er i våre sikkerhetsinteresser å ha et aktivt samarbeid med Russland, og mener at bør bidra mer enn i dag til å løse alvorlige sosiale problemer og miljøproblemer, særlig i områdene som grenser inn til Norge. Dette medlem mener at det er svært uheldig at budsjettforliket mellom Fremskrittspartiet og Regjeringen innebærer kutt i denne formen for bistand.

Dette medlem understreker betydningen av AMEC-samarbeidet om forsvarlig håndtering av atomavfall og konvensjonelle miljøproblemer fra militære

aktiviteter, og ber Regjeringen om å arbeide aktivt for å sikre et videre amerikansk engasjement i dette.

Dette medlem viser til at NATO-toppmøtet i november 2002 besluttet å sette i gang en NATO-utredning av et omfattende rakettskjold, og mener at Norge bør motsette seg dette. Bygging av rakettskjold vil innebære en enorm sløsing med ressurser, og vil neppe kunne innfri forventningene teknisk sett. Det vil også kunne lede til et nytt rustningskappløp, og dermed føre til økt sikkerhetspolitisk ustabilitet framfor økt sikkerhet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at dette medlem i Innst. S. nr. 232 (2001-2002) har andre prioriteringer enn flertallet. Dette medlem mener at forsvar av eget territorium skal ha forrang foran deltakelse i internasjonale operasjoner. Dette medlem tar flertallets beslutning fra Innst. S. nr. 232 (2001-2002) til etterretning.

3. HOVEDMÅL OG PRIORITERINGER

3.1 Regjeringens hovedmål

Regjeringens hovedmål for den økonomiske politikken er arbeid for alle, økt verdiskaping, videreutvikling av det norske velferdssamfunnet, rettfærdig fordeling og bærekraftig utvikling. Et sterkt og konkurransedyktig næringsliv er en forutsetning for å nå disse målene.

På lang sikt er det vekstevnen i fastlandsøkonomien som bestemmer utviklingen i velferden i Norge. Uansett utvikling i oljepriser og oljeproduksjon vil verdiskapingen i Fastlands-Norge være langt større enn oljeinntektene. Den økonomiske politikken må derfor legge avgjørende vekt på å fremme verdiskaping og produktivitet både i offentlig og privat sektor.

3.2 Mål og virkemidler 2003

Den viktigste oppgaven for Forsvaret i 2003 vil være å følge opp den omfattende og nødvendige omleggingen som Stortinget fastsatte ved behandlingen av Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001), og ved de senere justeringene som ble vedtatt ved behandlingen av Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002).

Målet med omleggingen er å etablere et moderne forsvar med betydelig forbedret operativ evne, som kan løse et bredere spekter av oppgaver - oftest sammen med allierte styrker - raskere og mer effektivt enn i dag. Den sikkerhetspolitiske utvikling etter den kalde krigen har medført at det er større sammenfall mellom nasjonale og internasjonale sikkerhetsutfordringer, også med hensyn til hva slags styrker som kreves. Omleggingen vil generelt også bidra til å styrke Forsvarets evne til å bekjempe terror.

Iverksettelsen av omleggingen er allerede godt i gang. Det var imidlertid etter stortingsbehandlingen av Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001) nødvendig å legge frem nye forslag for Stortinget for å sikre balanse mellom på den ene side en helhetlig og troverdig forsvarsstruktur og på den annen side tilstrekkelig finansiering av denne. Endringstiltakene som ble vedtatt av Stortinget ved behandlingen av Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002), gir innsparinger på om lag 5,6 mrd. kroner i omleggingsperioden 2002-2005 sammenlignet med utgiftene knyttet til den struktur som ble vedtatt i 2001. Denne innsparingen har lagt til rette for at det nå kan bli balanse mellom mål og virkemidler i forsvarspolitikken.

Stortinget vedtok (vedtak II) ved behandling av Innst. S. nr. 232 (2001-2002) å legge til grunn en økonomisk ramme på 118 039 mill. kroner (2002-kroneverdi) for perioden 2002-2005. Dette er en historisk høy ramme for Forsvaret, som samtidig er helt nødvendig for å kunne virkeliggjøre omleggingen av Forsvaret. Regjeringen har i St.prp. nr. 55 (2001-2002) forutsatt at den årlige økonomiske rammen skal være 28,7 mrd. kroner i 2002 og 2003, for deretter å trappes opp til 29,7 mrd. kroner i 2004 og 30,9 mrd. kroner i 2005.

Regjeringen legger frem et forsvarsbudsjett på 29,6 mrd. kroner i 2003 (2003-kroneverdi) og følger dermed opp Stortingets forutsetninger. En avgjørende og kritisk utfordring for å lykkes med omleggingen er at Forsvaret i 2003 makter å holde nødvendig fremdrift i planlegging og gjennomføring av de større og komplekse materiell- og byggeprosjektene med påfølgende innfasing i den vedtatte strukturen i 2004 og 2005. Budsjettforslaget, herunder prioriteringer og planlagte kontraktinngåelser, for 2003 bygger på en forutsetning om at budsjetttrammen trappes opp til 29,7 mrd. kroner (2002-kroneverdi) i 2004 og til 30,9 mrd. kroner (2002-kroneverdi) i 2005. Denne opptrapingsplanen ligger dermed til grunn for prioriteringene av drifts- og investeringsmidler i 2003.

For å lykkes med å finansiere den vedtatte strukturen er det, i tillegg til at Forsvaret tilføres en budsjettramme på 118 039 mill. kroner, også helt nødvendig å få kontroll over løpende driftsutgifter, og oppnå en utflating av veksten i disse.

Innsparingsmålene for omleggingen, som bl.a. ble presentert i forsvarsbudsjettet for 2002, ligger fast. Det vil si at driftsutgiftene for Forsvaret skal reduseres med minimum 2 mrd. kroner pr. år, sammenlignet med et alternativ uten omlegging. Innen angitte tidsfrister skal all virksomhet ved de enheter som er vedtatt nedlagt, opphøre, og nye enheter skal være operative. Antall årsverk i Forsvarets militære organisasjon skal reduseres med minimum 5 000 ift. antallet 1. september 2000. Omfanget av bygningsmassen skal reduseres med minimum 2 mill. m². Eiendom, bygg og anlegg (EBA), samt materiell som ikke skal benyttes i den nye strukturen, skal være utfaset og i størst mulig grad avhendet.

Omleggingen følger planen og er i rute med hensyn til strukturtiltak og tiltak for driftsinnsparinger. Budsjettforslaget for 2003 er bygget opp på basis av en fortsatt driftsutvikling mot et mål hvor utgiftene ligger 2 mrd. kroner lavere enn sammenlignet med et alternativ uten omlegging. Noe i underkant av 3 000 av de minimum 5 000 årsverkene som Forsvarets militære organisasjon skal reduseres med, er konkretisert, og personellet har i hovedsak fratrudd.

3.3 Økonomiske rammer

Regjeringens budsjettforslag legger opp til et forsvarsbudsjett på 29 613,8 mill. kroner og en inntektsramme på 698,3 mill. kroner. Budsjettet er fordelt med 6 763,5 mill. kroner til materiellinvesteringer, 2 504,7 mill. kroner til nasjonale EBA-investeringer og totalt 19 863,6 mill. kroner til drift av Forsvaret. 1 019,1 mill. kroner er avsatt til flernasjonale operasjoner. I tråd med gjeldende praksis er budsjetterte inntekter innarbeidet i utgiftsrammen.

Forsvarsrammen for 2003 er iht. forutsetningene i Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002), og viser i realiteten en videreføring av rammen for 2002 når tilleggsbevilgninger gitt i nevnte proposisjon tas med i beregningen.

Forsvarsbudsjettet er rettet inn mot omleggingen av Forsvaret, i tråd med Stortingets forutsetninger.

Bevilgningen til Forsvarets deltakelse i flernasjonale operasjoner er, som følge av Norges videre engasjement i Afghanistan, reelt økt med 78 mill. kroner ift. forutsetningen i Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002).

3.4 Oppfølging av omleggingen til ny forsvarsstruktur

En betydelig omstrukturering og nedbemanning av den øverste forsvarsledelsen vil utgjøre en sentral del av omleggingen. Forsvarets overkommando (FO) skal legges ned og forsvarssjefen (FSJ) og hans strategiske funksjoner integreres i Forsvarsdepartementet. Forsvarsstaben (FST) opprettes til støtte for FSJ i hans rolle som sjef for Forsvarets militære organisasjon (FMO). FST skal være av begrenset størrelse og organiseres utenfor departementet. Generalinspektørene vil få sin plass i FST. Omfanget av den øverste ledelse skal reduseres i tråd med forutsetningene i Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001). Disse organisatoriske endringene vil bli gjennomført sommeren 2003 eller så snart det praktisk lar seg gjøre. Siden det planlagte nye bygget for den strategiske ledelsen ikke vil stå ferdig på dette tidspunktet, må lokaliseringen skje midlertidig i flere bygninger på og ved Akershus festning.

Ny nasjonal kommandostruktur vil være operativ fra 1. januar 2003. Forsvarets fellesoperative hovedkvarter (FOHK) opprettes på Jåtta ved Stavanger. Landsdelskommando Nord (LDKN) og Landsdelskommando Sør (LDKS) opprettes på hhv. Reitan ved Bodø og i Trondheim. LDKN skal også virke som krisestyringskommando for nordområdene og skal med personellforsterkninger kunne fungere som fremskutt kommandoplass for FOHK. Den nye kommandostrukturen vil i 2003 bli videreutviklet ift. nødvendige kapasiteter og kompetanse for løsning av oppdrag.

HV-distriktsstabene organiseres for å ivareta til dels nye oppgaver. HV-distriktsjefene er territoriale sjefer med operativt ansvar i fred, krise og krig innenfor sine ansvarsområder. HV-distriktsstabene står under operativ kommando av landsdelskommandoene. HV-distriktsstabene vil fortsatt ha oppdrag som styrkeprodusenter til

Heimevernet og står som sådanne under administrativ kontroll av generalinspektøren i Heimevernet.

På sidene 22-25 i proposisjonen beskrives oppfølgingen nærmere for Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret, Forsvarets logistikkorganisasjon og omstillingsprogrammet Golf.

3.5 Operativ virksomhet

En vellykket omlegging er avgjørende for å sikre Forsvarets evne til å gjennomføre sine oppgaver. I tillegg til å sørge for at omleggingen gis prioritet, må Forsvaret beholde og videreutvikle nødvendig operativ kompetanse for å kunne utføre hele bredden av fremtidige oppgaver, også en gjenoppbygging til en større struktur hvis dette blir påkrevet. Forsvaret vil orientere seg i økende grad mot nettverksbaserte løsninger, der sensorer, våpensystemer og beslutningstakere knyttes tettere sammen. Videre er høy trenings- og øvingsstandard nødvendig for å oppnå tilstrekkelig reaksjonsevne og for å kunne operere også i en flernasjonal ramme. Det skal i denne sammenheng særlig satses på Forsvarets innsatsstyrke (FIST) og spesialstyrker. Hærens hurtige reaksjonsstyrke i FIST vil bli erklært operativ i løpet av 2003. Dette vil gi Hæren forbedret evne til å delta effektivt og fleksibelt med tanke på både nasjonal og flernasjonal krisehåndtering.

Forsvarets deltakelse i flernasjonale operasjoner er en integrert del av norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk, og må derfor ses i sammenheng med Forsvarets øvrige virksomhet. Riktig planlegging og gjennomføring av flernasjonale operasjoner kompletterer nasjonal virksomhet, og styrker Forsvarets operative evne. Kompetansen fra deltakelse i flernasjonale operasjoner "gjenvinnes" i Forsvarets avdelinger og skoler. Etter fullført oppdrag skal styrkene disponeres som samtrente avdelinger og inngå i den nasjonale krigsorganisasjonen.

Forsvaret vil i 2003 prioritere norske styrkebidrag i KFOR samt deltagelse i og rundt Afghanistan. Norge vil fortsatt være en aktiv bidragsyter til fredsoperasjonene på Balkan, ved videreført deltagelse i KFOR med en mekanisert infanteribataljon som opererer sammen med styrker fra Storbritannia, Finland og Sverige. I Afghanistan er Norges bidrag foreslått styrket ved deployeringen av seks F-16 kampfly til operasjonen "Enduring Freedom". Flyene planlegges deployert i perioden 1. oktober 2002 - 1. april 2003 og inngår i et kampflysamarbeid med Danmark og Nederland. Forslag til vedtak knyttet til dette norske styrkebidraget er lagt frem for Stortinget i St.prp. nr. 80 (2002-2003).

Tilstedeværelse i Norges ressursrike havområder prioriteres. Kystvakten er blant Forsvarets viktigste virkemidler for episodehåndtering i slike havområder. Som følge av behovet for å styrke norsk tilstedeværelse i våre store havområder og evne til å understøtte både Forsvaret og sivile etater iht. nasjonale behov, er KV Svalbard blitt anskaffet. Fartøyet settes inn i full operativ tjeneste fra høsten 2002. Dette representerer en betydelig styrking av Forsvarets kapasitet til å utføre kystvaktoppgaver, både i nordlige og sørlige farvann. Strukturen er med dette blitt tilført et fjerde helikopter-

bærende fartøy, som dessuten har meget gode egenskaper til å operere under de vanskelige klimatiske forholdene i nordområdene.

Bl.a. som følge av momsreformen har det vært nødvendig med strengere prioriteringer av Kystvaktens aktiviteter. I denne sammenheng er det ønskelig å prioritere den havgående delen av Kystvakten, og aktivitetsnivået vil derfor bli opprettholdt på dette feltet.

Virksomheten i redningshelikoptertjenesten videreføres i 2003 innenfor eksisterende organisasjon, og inntil videre med nåværende beredskapskrav (én time). Helikopteret på Rygge vil være på beredskap minimum 85 pst. av tiden. Regjeringen følger opp Stortingets tilslutning til forslaget om overføring av budsjettansvaret for Redningshelikoptertjenesten til Justisdepartementet, jf. Innst. S. nr. 156 (2001-2002) og St.meld. nr. 44 (2000-2001). Helsedepartementet, Justisdepartementet og Forsvarsdepartementet utarbeider en ny avtale om bruk av 330-skvadronen til luftambulanseoppdrag. Redningshelikoptertjenesten skal utrustes og trenes også for å kunne gi 330-skvadronen en begrenset kapasitet til å utføre redningstjeneste under krigsforhold.

Omleggingen av Forsvaret får konsekvenser for øvelsesåret 2003. Noen sentrale øvelser prioriteres. Det gjelder særlig flernasjonale øvelser som det er planlagt for i NATO, Partnerskap for fred (PfP) eller bilateralt. Samhandlingen mellom norske og allierte styrker vektlegges. Videre er totalforsvarets prinsipper om sivil støtte til Forsvaret søkt innarbeidet i flest mulig øvelser.

NATO-samarbeidet prioriteres høyest. Forsvarsplanleggingen er nært knyttet til NATOs planer og omforente allierte styrkemål, og baserer seg på allierte forsterkninger ved krise eller krig. Det innebærer at mottak, samvirke med, samt ledelse og etterforsyning av allierte forsterkninger også vil bli øvd i 2003.

3.6 Styrkeproduksjon

Prinsippet om allmenn verneplikt ligger fast, men praktiseringen av ordningen vil bli tilpasset. Førstegangstjenesten og repetisjonstjenesten skal i 2003 organiseres med sikte på å sikre rask og kostnadseffektiv overgang til et tjenestemønster med 100 operative dager (HV) og tolv måneders tjeneste (Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret) i samsvar med Stortingets behandling av Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001) og Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002). Sesjonsordningen er under videreutvikling, bl.a. vil frivillig sesjon for kvinner bli vurdert. Videre vil tiltak for å øke kvinners kunnskap om Forsvaret bli trappet opp. I 2003 vil sesjonen for første gang omfatte hele 19-årsullet. Det vil gi både Forsvaret og den enkelte fordeler ift. å få rett person på rett plass. Det legges opp til planlagt styrke første utdanningsdag på 14 500 soldater i 2003. Fredsoperative avdelinger og avdelinger til flernasjonale operasjoner har høyeste prioritet ved fordeling av personellet.

Det opprettholdes en ordning med inntil seks ukers førtidsdimisjon ut fra hensyn til arbeid og utdanning for vernepliktige med tolv måneders tjenestetid. Inntil

fire ukers forkortelse av tjenestetiden av andre grunner, kan gjennomføres for mannskaper med tolv måneders tjeneste, dersom dette ikke innvirker på overføringstransporter, utdannings- eller beredskapsmessige forhold. Det gis ikke adgang til avkorting av spesialutdanningen for Heimevernet.

Forsvarsdepartementet foreslår at førstegangstjenestens varighet i 2003 for de forskjellige forsvarsgrener og Heimevernet fastsettes iht. tabell 3.6 på side 26 i proposisjonen.

Virksomheten i Heimevernet prioriteres og antallet tjenstedager økes. Hæren reduserer antall repetisjonsdager til et minimumsnivå. Sjøforsvaret og Luftforsvaret viderefører antall repetisjonsdager på omtrent samme nivå som 2002.

3.7 Personell

Overordnet mål for personellpolitikken er at Forsvaret skal ha tilstrekkelig med personellressurser, med riktig sammensetning og kompetanse til å løse Forsvarets oppgaver. Videreutviklingen av personellpolitiske tiltak innen rekruttering, kompetanse, karriere- og lederutvikling, likestilling, lønn, familie og HMS-arbeid vil fortsatt ha høy prioritet.

I 2003 skal driftsutgiftene på personellområdet i Forsvaret reduseres i samsvar med målene for omstillingen. Målet om å redusere bemanningen i Forsvarets militære organisasjon (FMO) med minimum 5 000 årsverk ligger fast.

FMO og Forsvarsbygg (FB) har fått adgang til å benytte særlige personellpolitiske virkemidler for å stimulere til frivillig avgang. Bruken av virkemidlene dimensjoneres ift. fastsatte reduksjonsmål, og med formål å opprettholde nødvendig kompetanse i organisasjonen. Retningslinjene er justert på bakgrunn av erfaringer med bruken av tiltakene. I utgangspunktet ble virkemiddelperioden avgrenset til 31. desember 2002, men avgangsstimulerende tiltak kan nå benyttes i hele planperioden med unntak av ordningen med begrenset arbeidsplikt. Virkemidlene skal tilrettelegge for en balansert nedbemanning i samsvar med virksomhetens behov, og en balansert personellstruktur, både med hensyn til antall, kompetanse og alder.

Arbeidet med å rekruttere personell til flernasjonale operasjoner gis fortsatt høy prioritet. De personellmessige tiltakene som er nedfelt i St.meld. nr. 38 (1998-1999) Om tilpasning av Forsvaret til deltakelse i internasjonale operasjoner, jf. Innst. S. nr. 152 (1999-2000), legger til rette for en god og forutsigbar rekruttering.

Det arbeides for å øke andelen av kvinner og personer med innvandrerbakgrunn til Forsvaret. Fra og med skoleåret 2002/2003 vil kvinner som fyller minstekravene til grunnleggende befalsutdanning og krigsskoleutdanning, bli kalt inn til opptak ved skolene. De kvinnelige aspirantene som blir kalt inn, skal gis nødvendig prioritet, dersom de er kvalifisert til å gjennomføre utdannelsen. I tillegg skal det gjennomføres tiltak for å øke opptaket av kvinner ved Forsvarets stabsskoleutdanninger.

3.8 Logistikk

Målet om å redusere bygnings- og anleggsmassen med minimum to mill. kvm. innen utgangen av 2005, og at overflødig bygnings- og anleggsmasse skal avhendes raskest mulig, opprettholdes i 2003 som et av hovedvirkemidlene for å redusere Forsvarets driftsutgifter. Forsvarets virksomhet konsentreres til færre etablissementer som et vesentlig bidrag til å redusere driftsutgiftene. Det vil imidlertid i en overgangsperiode bli akseptert midlertidige EBA-løsninger. Øvrige innsparinger i driftsutgiftene skal realiseres gjennom kostnadseffektiv drift på en måte som ikke reduserer vedlikeholdsstandarden. Den nye forvaltningsordningen for Forsvarets EBA, som ble etablert 1. januar 2002, skal stimulere til nedbygging av arealet gjennom utrangering og avhending av så vel hele leire som enkeltbygg.

3.9 Investeringer

Forsvarets investeringer innrettes og prioriteres mot oppbyggingen og etablering av den vedtatte strukturen. For 2003 vil eksisterende prosjekter bli videreført kun i den grad de bidrar positivt til den vedtatte strukturen. I tillegg vil nye prosjekter bli utviklet som konkrete bidrag til strukturen.

Først og fremst satses Forsvaret på investeringer i sjøforsvarsstyrker; om lag $\frac{1}{3}$ av investeringsmidlene er planlagt brukt innen dette området i 2003. Prosjekt Nye fregatter er det samlet sett største enkeltprosjektet. For landstyrkenes del satses det i 2003 på tilpasning til fler nasjonale operasjoner for Hærens del av FIST (FIST-H). Denne satsingen fremkommer særlig gjennom anskaffelse og tilpasning av brukt materiell i prosjekt Brukt Leopard 2 A4 og prosjekt Pansrede brukte spesialkjøretøy. I tillegg nevnes prosjekt Taktisk treningssystem som vil innebære en avgjørende heving av kvaliteten på utdannelsen til strid. Det satses også betydelige ressurser på luftforsvarsstyrker hvor prosjekt Nytt enhetshelikopter er det største enkeltprosjektet i 2003. I tillegg kommer prosjekt for oppgradering av luftvernsystemet NASAMS, samt prosjekt for oppgradering av utstyr for elektronisk krigføring til F-16. Videre satses det på felles infrastruktur, spesielt innen prosjektene IS/IT med FISBasis og Multirolle radio, MRR. Endelig bør nevnes satsingen på styrket evne til militært samvirke med allierte, herunder spesielt anskaffelsesprogram for Taktisk datalink 16. Av fremtidige viktige prosjekter som vil bli utviklet i 2003, bør spesielt nevnes prosjekt for innføring av nye roller og oppdrag for F-16 og prosjekt for erstatning av F-16 MLU.

3.10 Forskning og utvikling

Forsknings- og utviklingsvirksomheten (FoU-virksomheten) i Forsvaret skal legge grunnlaget for og målrettes mot utvalgte områder som er av betydning for utviklingen av en effektiv organisasjon, valg av operasjonskonsept og doktriner, og valg av forsvarstekniske løsninger for å understøtte Forsvarets prioriterte oppgaver. Forsvarets egne FoU-organer skal konsentrere innsatsen på områder hvor sivil kompetanse ikke

er tilgjengelig. Samarbeid med sivile fagmiljøer skal videreutvikles og styrkes på områder hvor dette er formålstjenlig og kostnadseffektivt.

Internasjonalt samarbeid om forsvarsmateriell bør styrkes bl.a. for å redusere kostnader, og som følge av nye sikkerhets- og forsvarspolitiske initiativ. Målet er derfor at Forsvaret og norsk industri i større grad skal delta i internasjonalt forsknings- og teknologisamarbeid. Materiellrelatert forskning og utvikling skal bidra til at Forsvaret får egnet materiell, og gi norsk industri muligheter og tilgang til systemkunnskap og teknologi som kan utnyttes i egen kompetanse- og produktutvikling. Dette vil også bidra til å styrke norsk forsvarsindustri muligheter til å delta som partner i internasjonale samarbeidsprosjekter.

3.11 Miljøvern

Forsvaret skal etterkomme miljøkrav som til enhver tid gjøres gjeldende gjennom lover og forskrifter. En effektiv oppfølging av forpliktelser og krav løses ved etablering av formelle kommunikasjonsrutiner mellom Forsvaret og miljøvernmyndighetenes ulike ledd, felles norm for miljøledelse og ved miljøvernkompetanse.

Hensikten med å planlegge og gjennomføre miljøverntiltak er å forebygge miljøproblemer, rydde opp i miljøproblemer og etterkomme miljøkrav. Sjefer på alle nivå i Forsvaret skal legge forholdene til rette for at hensikten blir forstått av alt personell, og at den følges opp gjennom planlegging og praktiske tiltak.

Miljøverntjenesten skal i 2003 følge opp Forsvarsdepartementets miljøvernpolitiske handlingsplan for Forsvaret av 1999, samt de miljøvernmessige behov som er knyttet til militærfaglig virksomhet. Miljøverntiltak skal vurderes og koordineres mot øvrig virksomhet i Forsvaret, og spesielt mot kvalitet, helse og sikkerhet.

3.12 Nasjonal sikkerhetsmyndighet

Regjeringen har i St.meld. nr. 17 (2001-2002) foreslått at Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) opprettes som et eget direktorat administrativt underlagt Forsvarsdepartementet. Stortingsmeldingen ble ikke behandlet i vårsesjonen 2002, men det foreslås likevel at NSM opprettes som et eget direktorat fra 1. januar 2003.

Organiseringen av NSM innebærer at FO/S nedlegges, og at hoveddelen av de ressurser som ligger i FO/S i dag overføres til det nye direktoratet. Forsvarets militære organisasjon må imidlertid beholde en egen sikkerhetskompetanse og kapasitet på sentralt nivå, som skal ivareta sikkerhetstjenesten i Forsvaret. Det opprettes derfor en forsvarssjefens sikkerhetsavdeling (FSA). FSA skal være operativ samtidig med opprettelsen av det nye direktoratet.

3.13 St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 6 (2002-2003)

Tilleggsproposisjonen inneholder enkelte endringer i forslaget til forsvarsbudsjett for 2003 som berører Forsvarsbygg. Formålet er å få innført full kostnadsdekkende husleie for brukerne av Forsvarets eiendom, bygg og anlegg i 2003 ved å legge et kapitalelement til

husleien brukerne betaler til Forsvarsbygg. Endringene utgjør ingen reell endring i ressurstilgangen for Forsvaret i 2003 i forhold til opprinnelige forslag i St.prp. nr. 1 (2002-2003). Innføringen av kostnadsdekkende husleie er sentralt i reformen av Forsvarets eiendomsforvaltning, ref. Innst. S. nr. 343 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 77 (2000-2001).

Å innføre kostnadsdekkende husleie er viktig for å få etablert den fulle synliggjøring av utgiftene til eiendom, bygg og anlegg hos den enkelte bruker i Forsvaret.

Innføring av kostnadsdekkende husleie er viktig for å oppnå mest mulig rasjonell drift av Forsvaret og lykkes med omleggingen. Det bør derfor gjøres med virkning fra og med budsjettåret 2003.

Innføring av kostnadsdekkende husleie krever at det legges et kapitalelementet til husleien hos alle brukere. Dette krever enkelte endringer på kapittel og post innenfor forsvarsrammen slik at brukerne kan få tildelt kapitalelementet som del av midlene til husleie over post 1 (drift). Endringene medfører ingen reelle endringer i ressurstilgangen for Forsvaret i forhold til det fremlagte forsvarsbudsjett.

Husleien er en budsjettert utgift som inngår i post 1 på de enkelte kapitler på forsvarsbudsjettet. For å innføre kostnadsdekkende husleie, dvs. med kapitalelement, økes bevilgningen på post 1 på de relevante kapitler med til sammen 955 mill. kroner. Dette fører til tilsvarende økte inntekter og overskudd på post 24 Driftsresultat for Forsvarsbygg. Nettovirkningen for forsvarsbudsjettet blir dermed null.

I tidligere år har selve kap. 2463 Forsvarsbygg/Forsvarets bygningstjeneste vært budsjettert med 0 i resultat, slik at kap. 1700-1795 har gitt et samlet bilde av Forsvarets utgifter. Et overskudd på kap. 2463 ville ha endret dette slik at 17-serien ikke lenger ville ha gitt et riktig bilde av Forsvarets utgifter. Det bør derfor opprettes et nytt kapittel i 17-serien for Forsvarsbygg og Forsvarets eiendoms-, bygge- og anleggsinvesteringer til erstatning for kap. 2463. Eiendoms-, bygge- og anleggsprosjektene og den tilhørende posten 47 føres uendret fra kap. 1760 til det nye kap. 1710. Dette reflekterer Forsvarsbyggs ansvar for gjennomføringen av utbyggingen av Forsvarets eiendom, bygg og anlegg.

Den nye ordningen forutsetter at et eventuelt avvik fra budsjettert resultat på kap. 1710 post 24 rettes opp i Forsvarsdepartementets årlige omgrupperingsproposisjon.

Med denne tilleggsproposisjon vil en viktig del av reformen av Forsvarets eiendomsforvaltning, ref. Innst. S. nr. 343 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 77 (2000-2001), kunne iverksettes. Denne delen er viktig for rasjonell ressursdisponering hos brukerne av Forsvarets eiendom, bygg og anlegg. Denne iverksettelsen, i tråd med stortingsflertallets mål i innstillingen, har imidlertid ikke latt seg kombinere fullt ut med etableringen av den særlige budsjetteringsmodell som definerer en ordinær forvaltningsbedrift. Dette gjelder særlig forutsetningen i innstilling og proposisjon om at det ikke skal være avkastningskrav til kapitalen. For å realisere reformen slik innstillingen og proposisjonen leg-

ger opp til bør derfor selve budsjetteringsordningen forvaltningsbedrift ikke etableres for Forsvarsbygg. Flyttingen av Forsvarsbygg fra kap. 2463 til kap. 1710 i 2003 fremstår som den enkleste og mest hensiktsmessige måte å realisere reformens mål om kostnadsdekkende husleie på. Flyttingen skal ikke få noen reell betydning for Forsvarsbygg som forvaltningsorgan organisert som egen virksomhet med eget styre, vedtekter, nettobudsjettering på post 24 og tilhørende reguleringsfond, og som drives etter tilnærmet forretningsmessige prinsipper slik det ble lagt opp til i Innst. S. nr. 343 (2000-2001) og St.prp. nr. 77 (2000-2001).

3.14 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Stortinget ved romertallsvedtak II i Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002) den 19. juni 2002 la til grunn en ramme for perioden 2002-2005 på 118 mrd. kroner. Flertallet har merket seg at Regjeringen i proposisjonen følger opp dette. Flertallet vil understreke nødvendigheten av fremdrift i planleggingen og gjennomføringen av omorganiseringprosessen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til rammen, vedtatt i Stortinget den 19. juni 2002, for perioden 2002-2005 på 118 mrd. kroner, og vil forholde seg lojalt til denne, men vil presisere at rammen er for lav, og vil henvisse til Fremskrittspartiets forslag på 123,6 mrd. kroner i samme periode.

Komiteen har merket seg at ny nasjonal kommandostruktur vil være operativ fra 1. januar 2003 og at denne vil bli videreutviklet i forhold til nødvendige kapasiteter og kompetanse. Komiteen har videre merket seg at proposisjonen understreker behovet for høy trenings- og øvingsstandard og vil slutte seg til dette. Komiteen erkjenner imidlertid at omleggingen av Forsvaret vil få konsekvenser for øvelsesåret 2003 og vil slutte seg til proposisjonens prioriteringer i den forbindelse.

Komiteen har merket seg at som en del av den planlagte bemanningsreduksjonen kan avgangsstimulerende tiltak nå benyttes i hele planperioden.

Komiteen vil i den forbindelse vise til Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002), der en enstemmig komité understreker under kapittel 4.6 Bruk av bortsetting som virkemiddel i Forsvaret:

"Komiteen vil understreke at årsverksreduksjonene ikke må resultere i økte kostnader ved økt bruk av eksterne konsulenter eller bortsetting av arbeid."

Komiteen vil legge stor vekt på betydningen av forskning for å sikre kunnskap om den sikkerhetspolitiske situasjonen og kunnskap om sivilt og militært beredskap. Komiteen vil slutte seg til proposisjonens vurderinger av å ha som mål at Forsvaret og norsk industri i større grad skal delta i internasjonalt forsknings- og teknologisamarbeid.

Komiteen viser til Innst. S. nr. 232 (2001-2002) hvor en enstemmig komité viste til tidligere negative erfaringer med komplekse informasjonssystemer og derfor ba om at alle sider under program GOLF løpende vurderes og at Stortinget blir informert i de årlige statsbudsjett etter hvert som prosjektet utvikles, herunder også de kostnadmessige sider.

Komiteen vil understreke viktigheten av at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med informasjon etter at leveranseprosjekt 1 er sluttført.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil påpeke viktigheten av HMS-tiltak i store organisasjoner generelt, og spesielt nødvendigheten av at dette prioriteres i omfattende omstillingsprosesser.

Flertallet slutter seg til at strengt nødvendige HMS-tiltak prioriteres innenfor budsjettammen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til Innst. S. nr. 129 (1998-1999), jf. St.meld. nr. 11 (1997-1998) om skyte- og øvingsfelt for Forsvarets avdelinger på Østlandet - Regionfelt Østlandet.

Et annet flertall, alle unntatt Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at statsråd Kristin Krohn Devold flere ganger i spørretimen, bl.a. 22. mai 2002, bekreftet at etter at arbeidet med konsekvensutredningen ble avsluttet i 1998, har uavhengige fagkonsulenter gjennomført oppfølgende utredninger. Resultatet av disse viser at konsekvensene for natur, miljø og samfunn stort sett er de samme eller noe bedre enn det som ble forelagt Stortinget ved behandlingen av Innst. S. nr. 129 (1998-1999), jf. St.meld. nr. 11 (1997-1998). Dette flertallet tar dette til etterretning.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet tar til etterretning at flertallet vurderer miljøforutsetningene for Regionfelt Østlandet som tilfredsstillende, basert på et svar forsvarsministeren ga i Stortingets spørretime bl.a. 22. mai 2002 og 20. november 2002. Disse medlemmer viser til at flere miljøorganisasjoner har kommet til en helt annen konklusjon enn forsvarsministeren, og mener av den grunn at det bør gjennomføres en uavhengig analyse av miljøkonsekvensene av utbygging av Regionfelt Østlandet. En slik analyse vil gi Stortinget et forbedret beslutningsgrunnlag for en utbygging stipulert til nærmere 2 mrd. kroner, med uoversiktlige miljøkonsekvenser.

Etter hva disse medlemmer kjenner til, foreligger det fremdeles ikke en endelig utslippstillatelse fra SFT, og Forsvaret har fremdeles ikke søkt om dette. Det bør være en absolutt forutsetning at en slik tillatelse foreligger før Stortinget bevilger midler til videre utbygging av Regionfelt Østlandet.

Disse medlemmer konstaterer at en rekke av miljøforutsetningene som lå til grunn for vedtaket om utbygging av Regionfelt Østlandet er brutt. Giftutslipp

til vann er mellom tre- og firedoblet i forhold til hva som ble forutsatt. Gråfjellområdet består av store deler myr og vann som gjør giftutslippene vanskelig å håndtere. Støyforurensingen blir mer omfattende enn opprinnelig planlagt. Forslaget planlegger også betydelige naturinngrep i Renaelva, som var forutsatt skjermet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å gi forskningsmiljø med miljøkompetanse i oppdrag å gjennomføre en uavhengig analyse av miljøkonsekvensene av utbygging av Regionfelt Østlandet."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at Forsvaret gjennom handlingsplanen for miljøvern fra 1999 har satt høye ambisjoner for miljøvern i Forsvaret, og understreker at planene må følges opp med konkrete tiltak, og at Forsvaret i sterkere grad må ta miljøhensyn ved etablering av nye tiltak. Disse medlemmer viser til at det er betydelige miljøproblemer knyttet til bl.a. utbygging av skytefelt som Regionfelt Østlandet og Halkavarre skytefelt, og i eksisterende skytefelt. Disse medlemmer mener det er positivt at Forsvaret har satt i gang kartlegging av miljøskader i nordområdene, og at det arbeides for å rydde opp i forurenset grunn flere steder. Disse medlemmer peker på at det i St.prp. nr. 1 (2002-2003) gis en svært kort og overflatisk redegjørelse for status på miljøområdet i Forsvaret, og ber om at Regjeringen vurderer hvordan rapporteringen om miljøkonsekvenser av Forsvarets virksomhet og status i Forsvarets miljøarbeid til Stortinget kan bedres.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er uenig i at kvinner og personer med innvandrerbakgrunn skal prioriteres i forbindelse med utdanning, for å øke andelen av disse kategorier personell i Forsvaret. Disse medlemmer mener en slik øket andel må skje gjennom naturlig rekruttering med lik konkurranse mellom alle kategorier personell som søker seg til tjeneste og utdanning i Forsvaret.

4. RAPPORT FOR VIRKSOMHETEN I 2001

4.1 Sammendrag

På sidene 30-40 i proposisjonen gis en rapport for Forsvarets virksomhet i 2001. Budsjettåret 2001 var det tredje året i planperioden 1999-2002. Perioden kjennetegnes av ambisjonene om å omstille Forsvarets fredstidsvirksomhet og stabilisere driftsutgiftene på sikt, for å kunne gjennomføre de nødvendige store fremtidige investeringene Forsvaret må foreta for å ha en tidsmessig styrkestruktur. Det var imidlertid klart at disse målsettingene ikke ville kunne nås slik langtidsmeldingen for planperioden hadde forutsatt. 2001 ble derfor preget av fremleggelsen av St.prp. nr. 45 (2000-2001) Omleggingen av Forsvaret i perioden 2002-2005, og Stortingets påfølgende vedtak 13. og 14. juni 2001. Forsvaret startet omleggingen på grunnlag av Stortingets vedtak allerede annet halvår 2001, slik at man ved

begynnelsen av 2002 skulle være godt i gang med strukturendringene og ha innrettet virksomheten i tråd med målene for den nye planperioden. På denne måten vant Forsvaret mye tid.

Ved Stortingets sluttsaldering ("Blå bok") var budsjettets utgiftsramme 27 125 mill. kroner. Endringer gjennom året gjorde at budsjettet bevilgningsmessig økte til 27 375 mill. kroner ved årets slutt, dvs. en økning på 250 mill. kroner. Dette skyldtes i hovedsak lønnsreguleringen og tilleggsbevilgning ifm. omgrupperingen til sikkerhetstiltak som følge av terroranslaget mot USA 11. september 2001, og til å øke Luftforsvarets lagre av drivstoff.

I tillegg til nevnte bevilgningsendringer, hadde Forsvaret til disposisjon overførte midler fra 2000 på 988 mill. kroner. Overføringen lå innenfor rammen av overføringsadgangen gitt i bevilgningsreglementet og innebar en fleksibilitet som muliggjorde en mer fornuftig ressursanvendelse.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen tar til etterretning at Forsvaret i omstillingsarbeidet og i tråd med Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002) tar sikte på å stabilisere driftsutgiftene for å frigjøre midler til de nødvendige investeringene.

5. INFORMASJONSSAKER

5.1 Ny kapittelstruktur

Regjeringen la i Revidert nasjonalbudsjett for 2002 frem for Stortinget hvordan ny kapittelstruktur var tenkt gjennomført for budsjettåret 2003. Finanskomiteens flertall, alle utenom Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, gikk imot forslaget til ny kapittelstruktur med bakgrunn i at dette ville gi Stortinget mindre innsikt i hvordan Forsvarets ressurser disponeres. Forsvarsdepartementet har på bakgrunn av finanskomiteens merknad på nytt gjennomgått forslaget til ny kapittelstruktur, med tanke på at det ikke skal innebære noen endring når det gjelder hvilken innsikt Stortinget blir gitt ift. ressursdisponering. På grunn av innføringen av horisontal samhandel og for å bedre ressursbruken i Forsvaret, vil departementet be Stortinget om å se på forslag til ny kapittelstruktur med det formål å innføre denne fra 2004.

For at Forsvaret skal kunne innføre reell samhandel uten at et stort og kostbart byråkrati skal spise opp inntjeningseffekten av horisontal samhandel, må kapiteltelgrenser fjernes, spesielt mellom forsvarsgrenene. Siden Stortinget bevilger på kapittel, er det ikke adgang til pengeflyt mellom kapitlene, og samhandel vil derfor kreve at store ressurser vil måtte brukes på å følge alle fiktive transaksjoner gjennom året, til omgrupperingsproposisjonen eventuelt kan formalisere disse i desember. En slik ordning vil, foruten å være svært ressurskrevende, også være betenkelig ved at man da må forutsette transaksjoner som Stortinget først behandler på et senere tidspunkt. Opprettholdelse av dagens kapittelstruktur fører til en byråkratisering

av den horisontale samhandlingsprosessen som står i skarp kontrast til de krav og føringer som er gitt for en effektivisering av staten.

Den mest praktiske løsningen på dette er å slå sammen kapitler. Dette vil i tillegg til å muliggjøre reell horisontal samhandel, gi Forsvaret en mulighet til å kunne se ressurs situasjonen under ett. Ett større kapittel for Forsvarets militære organisasjon vil følgelig gi Forsvaret mulighet til bedre økonomistyring, som på sin side medfører at statens midler brukes på en mest mulig fornuftig måte.

Følgende hensyn har vært viktige under utarbeidelsen av forslaget:

- Forholdene må legges til rette for reell horisontal samhandel.
- Ressursbruken for å håndtere horisontal samhandel bør minimaliseres.
- Muligheten for etatsstyring av Forsvarets militære organisasjon må ikke svekkes.
- Stortingets behov for god oversikt og informasjon må ivaretas (det er spesielt viktig at informasjon om forsvarsgrenenes disponeringer og prioriteringer ikke svekkes).
- Fristilling av Forsvarets logistikkorganisasjon ved eventuell etablering av forvaltningsbedrift må ikke vanskeliggjøres.

Stortinget vil ikke miste styringsmuligheter over eller innsikt i bruk av midler ved innføring av den foreslåtte kapittelstruktur. Blant annet vil Stortingets kontroll med større materiellanskaffelser bestå uendret. Den foreslåtte struktur vil dessuten være i tråd med god forvaltningspraksis, være i samsvar med hvordan andre departementsområder er organisert budsjettmessig, og styrke mulighetene for effektiv kontroll over Forsvarets virksomhet.

Når det gjelder styring av bruk av midlene, kan Stortinget til tross for at det bevilges på kapittel, stille krav på de nivå av budsjettet man finner formålstjenlig. Dersom Stortinget finner å ville gi mer spesifikke føringer for bruk av midler/tildeling til for eksempel Hæren, har man samme mulighet til det som tidligere, selv om Hæren ikke lenger utgjør et eget kapittel. Forslag til bevilgning til forsvarsgrenene vil ved ny kapittelstruktur komme like klart frem som tidligere, det samme gjelder forklaringer under de enkelte forsvarsgrener/institusjoner.

5.2 Statushevende tiltak for vernepliktige

En arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å utrede og fremme forslag til statushevende tiltak for vernepliktige, avleverte sin innstilling 16. april 2002.

Arbeidsgruppen har fremmet forslag som går ut på å bedre det faglige militære i tjenestens innhold og tiltak som innebærer vesentlig bedring av de økonomiske vilkårene. Slike kostnadshevende tiltak er ikke forenlig med å realisere vedtatt struktur innenfor gjeldende rammer, og vil derfor bli utredet og vurdert i en større sammenheng i forbindelse med arbeidet med neste langtidsperiode.

Det vil arbeides videre med tiltak som kan gjennomføres innenfor gjeldende fullmakter og økonomiske rammer. Eksempler på dette er bedring av informasjon til den vernepliktige, innføring av et egenmeldingssystem, videreutvikling av avdelingsmerker og bransjemerker, medarbeidersamtaler og tiltak som går på tjenestens innhold.

5.3 Befalsordningen

Det er nødvendig å gjennomgå befalsordningen, for på lengre sikt å rekruttere, utdanne og vedlikeholde en befalsstruktur tilpasset Forsvarets behov. Både utdanningsordningen, avansementsordningen og disponeringsordningen vil bli vurdert i lys av endringene i Forsvarets organisasjon og oppgaver. Utredningsarbeidet vil bli utført i samarbeid med berørte personellorganisasjoner. På grunnlag av utredningsarbeidet vil Forsvarsdepartementet i 2003 vurdere behovet for endringer i nåværende befalsordning og på egnet måte fremme forslag til endringer for Stortinget. Det er også aktuelt å vurdere yrkesbefalsloven bl.a. med sikte på å oppnå større fleksibilitet i muligheten for å justere befalsordningen og personellstrukturen i forhold til utviklingen i Forsvaret.

5.4 Strategisk sjøtransport

Norge har ansvaret som ledernasjon for strategisk sjøtransport innenfor Defence Capabilities Initiative (DCI) i NATO. Målsettingen er å finne nye muligheter for å bedre tilgangen til strategisk sjøtransport i alliansen. Som følge av dette arbeidet har 16 NATO-land dannet Multinational Sealift Group (MSG). Den operative delen av MSG, Sealift Co-ordination Cell (SCC), etableres offisielt høsten 2002 i Eindhoven i Nederland. Til nå har syv nasjoner bekreftet fullt medlemskap av SCC, mens ni er observatører. Sjøtransportcellen har som mål å effektivt koordinere og utnytte medlemmenes eksisterende ressurser for strategisk sjøtransport og samkjøre transport av militært materiell til øvelser og operasjoner sjøveien. Norge vil lede cellen som i første omgang vil prøves ut for ett år. Norges arbeid med strategisk sjøtransport innenfor DCI vil fortsette, herunder vurdering av muligheten for en felles rammeavtale i NATO som sikrer nasjonene tilgang på strategisk sjøtransport.

5.5 Norsk medlemskap i styrkebeskyttelse innenfor European Air Group (EAG)

EAG består i dag av er Belgia, Frankrike, Nederland, Storbritannia, Tyskland, Italia og Spania. Målet er å styrke interoperabiliteten mellom luftstyrkene fra de syv nasjonene, bl.a. etter noen uheldige erfaringer fra Golf-krigen. Organisasjonen er et multilateralt samarbeidsorgan uten formelle tilknytninger til NATO eller EU. Deltagernasjonene har et bevisst forhold til at EAGs arbeid ikke skal overlape virksomheten innen NATO eller EU.

Det er et ønske med fullverdig medlemskap i EAG, men det lyktes Forsvaret ikke med i 2002. Allikevel har Norge blitt tilbudt å bli med i EAG-samarbeidet om

styrkebeskyttelse. Styrkebeskyttelse er beskyttelse av luftforsvarets operative ressurser nasjonalt og internasjonalt. Medlemskapet gir Norge tilgang til et bredt utdanningstilbud, utveksling av personell og deltagelse på hverandres øvelser innenfor dette området. Medlemmene vil også utveksle tilgang til nasjonale øvingsfelt. Hensikten er å utvikle økt operabilitet, med sikte på samarbeid i flernasjonale operasjoner i regi av NATO og EU. Dette vil gi Norge verdifull erfaring innenfor samarbeidet EAG og vil tilrettelegge for et fullverdig medlemskap på et senere tidspunkt.

5.6 Norsk medlemskap i Air Transport Air to Air Refuelling and Other Exchange of Services (ATARES) og European Airlift Co-ordination Cell (EACC)

ATARES er en avtale som gir deltagerne muligheten til å bytte flytjenester gjennom byttehandel. Tjenestene som kan byttes reguleres gjennom avtalen, og dette inkluderer for eksempel tankfly, transportfly, elektronisk krigføringsfly og VIP-fly. EACC er den operative cellen som skal ivareta den handelen som ATARES åpner for. ATARES og EACC har inntil 1. juni 2002 vært en del av EAG. EAG har imidlertid innsett at de er best tjent med at ATARES og EACC skilles ut av EAG med et selvstendig styre som raskere kan ta beslutninger bl.a. om nye medlemmer. Et medlemskap i ATARES og EACC betraktes som svært attraktivt da det gir Forsvaret muligheter til å bytte flytjenester med medlemslandene, og det anses som et potensial for driftsinnsparinger og økt fleksibilitet. Regjeringen vil aktivt gå inn for et norsk medlemskap før årsskiftet.

5.7 Komiteens merknader

Komiteen viser til at det fremlagte forslaget om ny kapittelstruktur har vært fremmet tidligere som en del av Revidert nasjonalbudsjett for 2002, og at forslaget ikke fikk tilslutning.

Komiteen har merket seg at forslaget fremmes på nytt. Komiteen har funnet det hensiktsmessig - og i samråd med Stortingets presidentskap - å undergi forslaget en bredere behandling og vil derfor fremme en tilleggsinnstilling (Del 2) til denne budsjettinnstilling på et senere tidspunkt.

Komiteen viser til at en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å utrede og fremme forslag til statushevede tiltak for vernepliktige avleverte sin innstilling 16. april 2002. Komiteen vil vise til Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001) der komiteen

"legger til grunn at de som gjennomfører verneplikten får en statusheving og ber Regjeringen utrede ulike tiltak og fremme forslag".

Komiteen viser til Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002) der forslaget fra Vernepliktsutvalget der sesjon også for kvinner fremheves særskilt.

Komiteen vil avvente Regjeringens innstilling til Stortinget om utvalgets konklusjoner.

Komiteen har videre merket seg at departementet utreder behovet for endringer i nåværende befalsordning og at resultatet av utredningen vil bli lagt fram for Stortinget på egnet måte.

6. MERKNADER TIL DE ENKELTE KAPITLER

6.1 Hovedprioriteringer fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkepartis fraksjon

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til Regjeringens forslag til statsbudsjettet for 2003 for Forsvarsdepartementet på 29,6 mrd. kroner. Dette er en reell økning på over 1 mrd. kroner i forhold til vedtatt budsjett. Flertallet påpeker at Regjeringen med dette følger opp gjennomføringen av den historiske forsvarspolitiske enigheten som ble oppnådd i Stortinget tidligere i år.

Flertallet vil videre fremheve forutsigbarheten Forsvaret er sikret i inneværende budsjettperiode som et resultat av forliket, og at det muliggjør langtidsplanlegging, som man ikke har hatt tidligere. Enigheten legger til grunn en økonomisk ramme for Forsvaret på 118 mrd. kroner for perioden 2002-2005. Forsvarsbudsjettet for 2003 bringer dermed samsvar mellom den vedtatte forsvarsstrukturen og de ressurser som er stilt til disposisjon for å finansiere denne. Budsjettforslaget for 2003 gir også rom for økte investeringer i nytt og moderne utstyr. Flertallet viser til den bredde som forliket representerer og understreker viktigheten av dette i sikkerhetspolitikken.

Flertallet understreker nødvendigheten av langtidsproposisjonens og gjennomføringsproposisjonens målsetninger om at driftsutgiftene reduseres med minimum 2 mrd. kroner sammenliknet med et alternativ uten omlegging. Flertallet understreker videre viktigheten av at det planlagte tempo i omleggingen opprettholdes.

Flertallet vil påpeke at Forsvaret står foran to hovedoppgaver i kommende år. For det første å gjennomføre omleggingen av Forsvaret med hovedfokus på å rette opp "den doble ubalansen" - ubalansen mellom drift og investeringer, og ubalansen mellom oppgaver og ressurser. Den andre oppgaven innebærer også å videreføre Forsvarets tilpasning til et moderne trusselbilde. Flertallet viser til at omleggingen til et mer moderne og effektivt forsvar er den viktigste oppgaven i 2003. Flertallet mener budsjettet legger grunnlaget for et forsvar som kan løse et bredere spekter av oppgaver raskere og mer effektivt enn i dag. Omleggingen vil også bidra til å styrke Forsvarets evne til å bekjempe terror.

Flertallet viser til at investeringsbudsjettet er på 9,8 mrd. kroner i 2003. Forsvaret skal bruke 6,8 mrd. kroner på materiellinvesteringer og 2,5 mrd. kroner på nasjonale investeringer innenfor eiendom, bygg og anlegg.

Flertallet viser til at Forsvaret i 2003 vil prioritere den norske deltagelsen i operasjonene i og rundt Afghanistan og norske styrkebidrag i KFOR.

Flertallet viser til at Norge fortsatt vil være en aktiv bidragsyter til fredsoperasjonene på Balkan. Deltakelsen i KFOR opprettholdes med en mekanisert infanteribataljon som opererer sammen med styrker fra Storbritannia, Finland og Sverige.

Flertallet viser til at KV Svalbard settes inn i full operativ tjeneste fra høsten 2002 og representerer en betydelig styrking av Forsvarets kapasitet til å utføre kystvaktoppgaver, både i nordlige og sørlige farvann.

Flertallet viser til at Forsvarets overkommando legges ned og forsvarssjefen og hans strategiske funksjoner integreres i Forsvarsdepartementet. Disse organisatoriske endringene vil bli gjennomført sommeren 2003 eller så snart det praktisk lar seg gjøre.

6.2 Hovedprioriteringer fra Fremskrittspartiets fraksjon

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2003 for Forsvarsdepartementet på 29,6 mrd. kroner. Disse medlemmer registrerer at Regjeringen følger opp sine forpliktelser i forhold til det inngåtte forsvarsforliket. Disse medlemmer ser på dette som en erkjennelse av at det er nødvendig å gi Forsvaret forutsigbare rammer, slik at langsiktighet og forutsigbarhet kan oppnås i organisasjonsutviklingen. Disse medlemmer mener derimot at de vedtatte rammer er for stramme i forhold til de behov Forsvaret har for innkjøp av materiell. Videre resulterer det stramme budsjettet i at viktige oppgaver som Kystvaktjeneste blir nedprioritert for å få budsjettet i balanse. Disse medlemmer ser det som nødvendig å opprettholde kystberedskapen, slik at ulykker kan forebygges og at tryggheten blant de som ferdes i våre farvann bedres. Disse medlemmer ser det som en fordel at omstillingen i Forsvaret skjer i det planlagte tempoet, men det må skje på en slik måte at Forsvaret beholder de personellkategorier som i fremtiden vil utgjøre nøkkelpersonellet i den nye strukturen. Disse medlemmer ser med bekymring på de økonomiske forholdene rundt integreringen av forsvarsledelsen. Det er bekymringsfullt med tanke på tidsaspektet i forbindelse med samlokaliseringens faktiske tidspunkt og etableringen av lokalitetene til den nye forsvarsledelsen. Disse medlemmer er bekymret for at det kan vise seg svært kostbart å foreta en midlertidig samlokalisering i den perioden som løper frem til de planlagte lokaler er disponible. Disse medlemmer ser nødvendigheten i at Norge bidrar med styrker til utenlandsoperasjoner, men er bekymret over omfanget og kostnadene i den forbindelse. Disse medlemmer er bekymret over at utenlandsoperasjonene svekker Forsvarets øvrige drift og investeringer. Disse medlemmer viser til de pågående og gjennomførte operasjoner i forbindelse med Afghanistan og den slitasje disse operasjonene har på de ulike kategorier materiell. Dersom innsatsen i slike operasjoner intensiveres, vil levetiden på det deltakende materiell svekkes betydelig, og det vil få alvorlige konsekvenser for investerings- og vedlikeholdsbehovet for fremtiden.

6.3 Hovedprioriteringer fra Sosialistisk Venstrepartis fraksjon

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Innst. S. I Tillegg nr. 1 (2002-2003) hvor Sosialistisk Venstreparti fremmer forslag om en betydelig lavere ramme enn Regjeringen for Forsvaret i 2003. En rekke av de kuttene Sosialistisk Venstreparti har foreslått dreier seg om investeringer og nyanskaffelser. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstrepartis rammeforslag forutsetter avviklingen av en rekke planer for investeringer bl.a. i kampfly, Leopard 2, NSM sjømålsmissiler, MTB-struktur, fregatter og Regionfelt Østlandet, samt kutt i driftsmidlene på en rekke områder.

Dette medlem viser til at det har vært stor intern splid også i Sjøforsvaret om fregattprosjektet. Dette medlem viser til at anskaffelse av seks fregatter opprinnelig var kostnadsberegnet til 12,24 mrd. kroner, eller om lag 15,4 mrd. kroner, inkludert våpensystemer, bygg og anlegg. I mai 2002 uttalte imidlertid fregattprosjektets leder, kommandør Per Erik Göranson, at den samlede kostnad nå ligger an til å bli "over 20 milliarder kroner", (Dagens Næringsliv 7. mai 2002). Dette medlem er kjent med at tilhørende helikopter og sjømålsmissil da er regnet med, men fremdeles ligger anslaget godt over det totalanslag som ble framstilt i St.prp nr. 48 (1999-2000) og som riktignok ble framstilt som usikkert.

Dette medlem går inn for å skrinlegge planene om etablering av Regionfelt Østlandet, som vil være et dyrt, unødvendig og svært miljøfiendtlig prosjekt. Dette medlem mener at Norge bør søke samarbeid med Sverige når det gjelder å dekke behov for øvingsarealer. Dette medlem er kritisk til at Norge i større grad skal stille øvingsområder til rådighet for NATO-landene, og viser til de alvorlige miljøkonsekvensene som er påpekt ved planleggingen av Regionfelt Østlandet.

Dette medlem mener at en styrking av Redningshelikoptertjenesten og Kystvakten er nødvendig, og ber om at Regjeringen fremmer forslag om en økt bevilgning i Revidert nasjonalbudsjett.

Dette medlem viser videre til Sosialistisk Venstrepartis forslag i Revidert nasjonalbudsjett for 2002 om å be Regjeringen utrede hvilken betydning tørrdokk i Harstad vil ha i forhold til Forsvarets behov når det gjelder kystvern i nord. Forsvarets strategiske behov for kapasitet i denne regionen i åra som kommer, synes uavklart, særlig med bakgrunn i de omfattende oppgavene det er å ta vare på våre havområder. Dette medlem vil komme tilbake til saken om bygging av tørrdokk i Harstad i Revidert nasjonalbudsjett.

Dette medlem går imot Regjeringens planer for anskaffelse av nye kampfly, og mener det er uheldig at beslutningen om at Norge er involvert i prosjektet JSF er tatt uten at Stortinget har hatt mulighet til å skaffe seg en oversikt over hvilke alternativer som foreligger, eller hatt mulighet til å legge premisser for Regjeringens behandling av saken.

Dette medlem går videre imot at det skal bygges et nytt bygg for samlokalisering av Forsvarets Over-

kommando og Forsvarsdepartementet på Akershus festningsområde.

Dette medlem mener at Norge burde avvikle innsatsen innen Enduring Freedom, og konsentrere innsatsen i Afghanistan om humanitær hjelp og bidra til ISAF. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis rammeforslag for Forsvaret i Budsjett-innst. S. I (2002-2003), som forutsatte et kutt på 348 mill. kroner til internasjonale operasjoner.

6.4 Hovedprioriteringer fra Senterpartiets fraksjon

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til St.prp. nr. 55 (2001-2002) og Innst. S. nr. 232 (2001-2002), der den framtidige struktur for Forsvaret ble vedtatt. Dette medlem hadde enn annen prioritering enn flertallet innenfor den vedtatte forsvarsrammen, og gikk ut fra en helhetsvurdering imot utbygging av skytefeltet Regionfelt Østlandet og imot fregattprosjektet.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjett der dette medlems prioriteringer fremgår. Disse medlemmer foreslår at rammeområde 8 bevilges med kr 27 302 527 000 som er lavere enn vedtatt ramme.

Forsvaret bør avvikle flere prosjekter som gir liten forsvarsevne i forhold til størrelsen på investeringene de krever. Dette medlem mener Regionfelt Østlandet og fregattprosjektet ikke burde vært igangsatt. Det gir innsparinger på 1 696 mill. kroner. Dette medlem mener videre at kostnadene til midlertidige lokaliseringsløsninger er uforsvarlig ressursbruk. Forsvaret bør bruke eksisterende lokalisering til permanente løsninger står klare. Dette medlem viser til at dette gir en innsparing for Forsvaret på 25 mill. kroner. Innsparingspotensialet er imidlertid betydelig høyere fordi kostnader til midlertidig lokaliseringsløsning for FO/FD på Akershus festningsområde ikke er tatt med i beregningen, da FD/FO ikke ser seg i stand til å anslå et kostnadsestimat overfor Stortinget. Dette medlem vil også redusere bevilgningen til Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) med 5 mill. kroner.

I Senterpartiets alternative budsjett prioriterer dette medlem en startbevilgning til bygging av tørrdokk i Harstad for vedlikehold og reparasjoner av Forsvarets fartøy i nordområdene med 40 mill. kroner. Videre mener dette medlem at merkostnadene som Kystvakten er påført gjennom momsreformen, må kompenseres fullt ut for å sikre at Kystvakten kan gjennomføre de viktige samfunnsoppgaver den er pålagt. Kystvakten gis også rom for å øke aktiviteten i havområdene. Dette medlem prioriterer Kystvakten med 50 mill. kroner. Dette medlem vil også legge til rette for en styrket overvåkning av havområdene gjennom å tilføre Sjøforsvaret 23 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at Norges geografiske plassering og egenskap som energistormakt gjør det nødvendig å opprettholde et robust forsvar. Særlig gjelder dette nordområdene der Norge har spesielle utfordringer. Dette medlem vil understreke at det viktige

ste bidraget til Norges og NATOs sikkerhet er at Norge evner troverdig suverenitetshevdelse i norsk territorium. Samtidig er norsk deltakelse i internasjonale operasjoner et viktig bidrag til å oppfylle felles forpliktelser, men deltakelsen skal ikke gå på bekostning av å ha et nasjonalt forsvar. Dette medlem mener det er oppsiktsvekkende at Norge nå skal avvikle norsk deltakelse i FNs fredsbevarende operasjoner i Afrika og viser til merknad under kap. 1792.

Dette medlem viser til at det i sak etter sak har blitt avdekket dårlig ressurskontroll i Forsvaret, senest i forbindelse med nedbemanningen av Forsvaret. Dette medlem forutsetter at arbeidet for å bedre ressurskontrollen i Forsvaret prioriteres meget høyt

både i Forsvarsdepartementet og i Forsvaret. Disse sakene vil kunne skade Forsvarets omdømme og svekke tilliten til Forsvaret i befolkningen. Dette medlem mener at det kan være behov for å gjennomføre analyser for å avdekke feil bruk av ressurser, samt å innføre bedre rutiner slik at Forsvaret kan optimalisere sin ressursbruk.

Dette medlem er sterkt bekymret over Forsvarsministerens utredningsmandat til Forsvarssjefen som skal være et grunnlag for utviklingen av Forsvaret for årene 2006-2008. Særlig er det grunn til å reagere på den eksplisitte nedprioriteringen av det nasjonale forsvaret.

6.5 Oppsummering

Ved Stortingets vedtak 2. desember 2002 er netto utgiftsramme fastsatt til kr 29 136 728 000.

Komiteen har 2 avvikende forslag til fordeling av rammeområde 8. Dette fremgår av tabell 1 under hovedprioriteringer.

Tabell 1 angir komiteens standpunkter under kapitler som inngår i rammeområde 8.

Tabell 1. Forslag til fordeling av rammeområde 8 (forsvar) fra regjeringen Bondevik II og fra komiteen. (90-postene behandles av finanskomiteen og inngår ikke i kapitlene nedenfor).

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 6	Ap, H og KrF	FrP
Utgifter (i hele tusen kroner)					
42		Forsvarets ombudsmannsnemnd	3 800	3 800	3 800
				(0)	(0)
	1	Driftsutgifter	3 800	3 800	3 800
				(0)	(0)
451		Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 3451)	333 770	333 770	333 770
				(0)	(0)
	1	Driftsutgifter	333 430	333 430	333 430
				(0)	(0)
	70	Overføringer til private	340	340	340
				(0)	(0)
1700		Forsvarsdepartementet	177 902	177 902	157 902
				(0)	(-20 000)
	1	Driftsutgifter	170 330	170 330	150 330
				(0)	(-20 000)
	73	Forskning og utvikling	7 572	7 572	7 572
				(0)	(0)
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)	1 549 214	1 549 214	1 549 214
				(0)	(0)
	24	Driftsresultat	-955 436	-955 436	-955 436
				(0)	(0)
	47	Nybygg og nyanlegg	2 504 650	2 504 650	2 504 650
				(0)	(0)
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4719)	361 742	361 742	331 742
				(0)	(-30 000)
	1	Driftsutgifter	46 650	46 650	41 650
				(0)	(-5 000)
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	20 000	20 000	20 000
				(0)	(0)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 6	Ap, H og KrF	FrP
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	152 458	152 458 (0)	132 458 (-20 000)
	71	Overføringer til andre	52 634	52 634 (0)	47 634 (-5 000)
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett	90 000	90 000 (0)	90 000 (0)
1720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)	1 335 214	1 335 214 (0)	1 335 214 (0)
	1	Driftsutgifter	1 335 214	1 335 214 (0)	1 335 214 (0)
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet (jf. kap. 4723)	77 829	77 829 (0)	77 829 (0)
	1	Driftsutgifter	77 829	77 829 (0)	77 829 (0)
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under For- svarets overkommando (jf. kap. 4725)	2 654 532	2 654 532 (0)	2 654 532 (0)
	1	Driftsutgifter	2 584 976	2 584 976 (0)	2 584 976 (0)
	50	Overføring til Statens Pensjonskasse	60 821	60 821 (0)	60 821 (0)
	70	Renter låneordningen	8 735	8 735 (0)	8 735 (0)
1731		Hæren (jf. kap. 4731)	4 920 836	4 920 836 (0)	4 920 836 (0)
	1	Driftsutgifter	4 920 836	4 920 836 (0)	4 920 836 (0)
1732		Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)	2 990 278	2 990 278 (0)	2 990 278 (0)
	1	Driftsutgifter	2 990 278	2 990 278 (0)	2 990 278 (0)
1733		Luftforsvaret (jf. kap. 4733)	3 803 828	3 803 828 (0)	3 803 828 (0)
	1	Driftsutgifter	3 803 828	3 803 828 (0)	3 803 828 (0)
1734		Heimevernet (jf. kap. 4734)	1 172 499	1 172 499 (0)	1 192 499 (+20 000)
	1	Driftsutgifter	1 172 499	1 172 499 (0)	1 192 499 (+20 000)
1735		Forsvarets etterretningstjeneste	665 477	665 477 (0)	665 477 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	665 477	665 477 (0)	665 477 (0)
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)	7 819 577	7 819 577 (0)	7 819 577 (0)
	1	Driftsutgifter	574 082	574 082 (0)	574 082 (0)
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel	108 000	108 000 (0)	108 000 (0)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	6 763 495	6 763 495 (0)	6 763 495 (0)
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	194 000	194 000 (0)	194 000 (0)
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringspro- gram for sikkerhet	180 000	180 000 (0)	180 000 (0)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 6	Ap, H og KrF	FrP
1790		Kystvakten (jf. kap. 4790)	649 080	649 080	679 080
				(0)	(+30 000)
	1	Driftsutgifter	649 080	649 080	679 080
				(0)	(+30 000)
1791		Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)	231 842	231 842	231 842
				(0)	(0)
	1	Driftsutgifter	231 842	231 842	231 842
				(0)	(0)
1792		Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)	1 019 074	1 019 074	1 019 074
				(0)	(0)
	1	Driftsutgifter	1 019 074	1 019 074	1 019 074
				(0)	(0)
1795		Kulturelle og allmenntilgittige formål (jf. kap. 4795)	183 624	183 624	183 624
				(0)	(0)
	1	Driftsutgifter	142 081	142 081	142 081
				(0)	(0)
	60	Tilskudd til kommuner	40 500	40 500	40 500
				(0)	(0)
	72	Overføringer til andre	1 043	1 043	1 043
				(0)	(0)
		Sum utgifter	29 950 118	29 950 118	29 950 118
				(0)	(0)

Inntekter (i hele tusen kroner)

3451		Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 451)	20 104	20 104	20 104
				(0)	(0)
	3	Diverse inntekter	20 104	20 104	20 104
				(0)	(0)
4720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 1720)	17 197	17 197	17 197
				(0)	(0)
	1	Driftsinntekter	17 197	17 197	17 197
				(0)	(0)
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet (jf. kap. 1723)	297	297	297
				(0)	(0)
	1	Driftsinntekter	297	297	297
				(0)	(0)
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 1725)	112 211	112 211	112 211
				(0)	(0)
	1	Driftsinntekter	110 011	110 011	110 011
				(0)	(0)
	70	Renter låneordningen	2 200	2 200	2 200
				(0)	(0)
4731		Hæren (jf. kap. 1731)	77 633	77 633	77 633
				(0)	(0)
	1	Driftsinntekter	77 633	77 633	77 633
				(0)	(0)
4732		Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)	44 539	44 539	44 539
				(0)	(0)
	1	Driftsinntekter	44 539	44 539	44 539
				(0)	(0)
4733		Luftforsvaret (jf. kap. 1733)	104 899	104 899	104 899
				(0)	(0)
	1	Driftsinntekter	104 899	104 899	104 899
				(0)	(0)

Kap.	Post	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 6	Ap, H og KrF	FrP
4734		Heimevernet (jf. kap. 1734)	2 567	2 567	2 567
	1	Driftsinntekter	2 567	2 567 (0)	2 567 (0)
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1710 og kap. 1760)	314 000	414 000	414 000
	47	Salg av eiendom	100 000	200 000 (+100 000)	200 000 (+100 000)
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	194 000	194 000 (0)	194 000 (0)
	49	Salg av boliger	20 000	20 000 (0)	20 000 (0)
4790		Kystvakten (jf. kap. 1790)	340	340	340
	1	Driftsinntekter	340	340 (0)	340 (0)
4791		Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 1791)	17 715	17 715	17 715
	1	Driftsinntekter	17 715	17 715 (0)	17 715 (0)
4795		Kulturelle og allmenntilgode formål (jf. kap. 1795)	779	779	779
	1	Driftsinntekter	779	779 (0)	779 (0)
4799		Militære båter	1 109	1 109	1 109
	80	Militære båter	1 109	1 109 (0)	1 109 (0)
		Sum inntekter	713 390	813 390	813 390
				(+100 000)	(+100 000)
		Sum netto	29 236 728	29 136 728	29 136 728
				(-100 000)	(-100 000)

6.6 De enkelte kapitler

Kap. 42 Forsvarets ombudsmannsnemnd

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2002	3 500 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	3 800 000

Komiteen viser til Innst. S. nr. 178 (2001-2002), jf. Dokument nr. 5 (2001-2002), der virksomheten til Forsvarets ombudsmannsnemnd ble drøftet.

Kap. 451-3451 Samfunnssikkerhet og beredskap

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2002	328 231 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	333 770 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2002	15 548 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	20 104 000

Komiteen viser til omtalen av Samfunnssikkerhet og beredskap og Regjeringens forslag til bevilgninger på sidene 110-126 i St.prp. nr. 1 (2002-2003) Justis- og politidepartementet.

Komiteen viser til Budsjett-innst. S. nr. 9 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 17 (2001-2002) Samfunnssikkerhet - Veien til et mindre sårbart samfunn, og de tilbakemeldinger på viktige temaer som merknadene viser.

Komiteen mener det er viktig å utvikle et totalkonsept for forebygging, beredskap og krisehåndtering. En helhetlig tilnærming til samfunnssikkerhetsarbeidet, der det militære forsvar og den sivile beredskap virker gjensidig, vil bidra positivt. Innbyggere og samfunn skal på en best mulig måte bli vernet både i kriser og katastrofer i fredstid og i krig.

Komiteen vil vise til at det i dagens situasjon og med fremtidens trusselbilde er nødvendig å gi det videre samfunnssikkerhetsarbeidet en enda klarere prioritering innenfor en mer spesifikk og strukturert ramme. Det for at fremtidige trusler i kjente og ukjente former skal kunne forebygges på en strukturert og effektiv måte. Det er viktig at sikkerheten i samfunnet

blir styrket slik at borgerne opplever hverdagen som trygg.

Komiteen er enig i at Direktoratet for sivilt beredskap (DSB) fortsetter sitt arbeid, slik det er beskrevet i St.prp. nr. 1 (2002-2003), inntil det nye direktoratet er opprettet. Komiteen viser til merknadene i Budsjett-innst. S. nr. 9 (2002-2003) om et nytt Direktorat for beredskap og samfunnssikkerhet og viser bl.a. til at det må etableres så raskt som mulig.

Komiteen viser til merknadene i Budsjett-innst. S. nr. 9 (2002-2003) om Sivilforsvarets organisering i kretser der flertallet viser til en inndeling med 20 kretser, med utgangspunkt i fylkene (18), Finnmark delt i 2 kretser og Hålogaland politidistrikt som egen krets i Troms/Nordland.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sin merknad i Budsjett-innst. S. nr. 9 (2002-2003) om Sivilforsvarets organisering i kretser hvor disse medlemmer foreslår at det opprettes 27 sivilforsvarskretser, slik at det sammenfaller med antall politidistrikter.

Komiteen mener at Sivilforsvaret har en svært sentral rolle innen sivil beredskap og komiteen vil presisere at det må foregå i et nært samarbeid og samspill med frivillige organisasjoner, Heimevernet og andre deler av Forsvaret.

Komiteen viser videre til Stortingets enstemmige vedtak i Budsjett-innst. S. nr. 9 (2002-2003):

I

Sivilforsvarets skoler i Heggedal og på Jæren opprettholdes.

II

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av den totale skolesituasjonen for sivil beredskap."

Komiteen mener det er viktig at vurderingen av behovet for kompetanseheving på beredskapsområdet i hele den sivile del av totalforsvaret gjennomføres samtidig som det skjer endringer i skolestrukturen. Arbeidet med samfunnssikkerhet skal ta utgangspunkt i prinsippene om ansvar, nærhet og likhet. Skal samfunnet ha en tilfredsstillende beredskap i krise og krig, må det stilles krav til beredskapsforberedelsene alle forvaltningsnivå. Bevisstgjøring og kunnskap er viktig på alle nivåer - helt til ned til den enkelte borger som også har et ansvar for egen trygghet.

Komiteen har merket seg at departementet vil påse at materiellforvaltningen opprettholdes på et tilfredsstillende nivå og vil følge utviklingen nøye.

Komiteen har videre merket seg at Direktoratet for sivil beredskap initierer og koordinerer norsk deltakelse i NATO og EU vedr. sivil beredskap, samt oppfølging av handlingsplaner vedr. terror. I tillegg til at DSB har sekundært en nasjonal ekspert innen sivil beredskap til EU-kommisjonen på vegne av EFTA-landene fra og med 2002.

Komiteen ser det som viktig at det skapes kontinuitet i samfunnssikkerhetsarbeidet, og at det utvikles

mekanismer som sikrer at samfunnets beredskap er gjennomgripende.

Komiteen har merket seg at ved flest mulig av Forsvarets øvelser er totalforsvarets prinsipper om sivil støtte til Forsvaret søkt innarbeidet.

Kap. 1700 Forsvarsdepartementet

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2002	154 158 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	177 902 000

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet, vil understreke viktigheten av gjennomføringen av Stortingets vedtak om å integrere forsvarssjefen og hans strategiske funksjoner i departementet, samtidig som det opprettes en forsvarsstab samlokalisert med departementet.

Komiteen har merket seg at statsråd Krohn Devold i brev av 30. oktober 2002 til komiteen understreker at det er behov for bedre samordning av virksomheten både horisontalt mellom de ulike styringslinjer i Forsvaret og vertikalt mellom øverste strategiske ledelse og utøvende ledelse. Dette i tillegg til å bedre den sivil-militære koordineringen og klarere kommandoforhold i ny struktur.

Komiteen har merket seg at departementet har som målsetting å forsere gjennomføringen av integrert strategisk ledelse, slik at skisse til ny integrert organisasjon skal være ferdig innen 31. desember 2002 og integrert organisasjon iverksatt pr. 1. august 2003.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet, vil gi sin tilslutning til dette. Det vises for øvrig til Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. 55 (2001-2002).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener Stortingets vedtak om integrering av forsvarssjefen i Forsvarsdepartementet vil svekke forsvarssjefens posisjon og integritet, og viser til forslag fra disse medlemmer i Innst. S. nr. 232 (2001-2002). Disse medlemmer ser det som naturlig å øke overføringene til den spisse delen av Forsvaret, ut fra dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Disse medlemmer ønsker derfor å redusere kap. 1700 post 1 med 20 mill. kroner. Disse medlemmer ser det som naturlig at også Forsvarsdepartementet effektiviserer sin drift i forbindelse med den pågående strukturendringen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at dette medlem i Innst. S. nr. 232 (2001-2002) gikk imot forslaget om å integrere forsvarssjefen og hans strategiske funksjoner i departementet. Dette medlem gikk inn for at den vedtatte strukturen for Forsvarets øverste ledelse skulle opprettholdes i tråd med Stortingets beslutning 13. juni 2001. Dette medlem registrerer at det legges opp til dels store

budsjettøkninger i de administrative ledd i Forsvarets ledelse og kommandostruktur for 2003. Dette medlem legger til grunn at budsjettøkningene ikke skal medføre at det opprettes nye stillinger i Forsvarets ledelses og kommandostruktur. Dette medlem mener at Forsvarets ledelses- og kommandostruktur er for ressurskrevende i forhold til Forsvaret for øvrig, og vil understreke betydningen av at målene for bemanningsreduksjon som ble fastsatt i Innst. S. nr. 342 (2001-2002) må følges opp. Dette medlem mener en ytterligere nedbemanning av Forsvarets øverste ledelse utover vedtaket av 3. juni 2001 bør være fullt mulig.

Dette medlem har merket seg at Regjeringen vil plassere Forsvarsledelsen på Akershus festningsområde ved å reise et nybygg. Dette medlem gikk inn for at samlokaliseringen skjer i Huseby leir, der det allerede står lokaler som kan benyttes av Forsvarsledelsen. Det vil representere fornuftig bruk av begrensede midler. Dette medlem mener også at kostnadene til midlertidige lokaliseringssløsninger er uforsvarlig ressursbruk. Forsvaret bør bruke eksisterende lokalisering til permanente løsninger står klare. Dette medlem mener det er uheldig at kostnadene til midlertidig lokaliseringssløsning for FO/FD på Akershus festningsområde ikke blir synliggjort fordi FD/FO ikke ser seg i stand til å anslå et kostnadsestimat overfor Stortinget på forespørsel.

Kap. 1710 (Nytt) Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg

Utgifter:	Kroner
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	
Tillegg nr. 6	1 549 214 000

Komiteen har merket seg at fokus i arbeidet med å konkretisere og realisere driftsinnsparingsmålene i 2005 rettes i særlig grad mot identifisering av Eiendom - bygg og anlegg (EBA) til avhending og utrangering.

Komiteen har merket seg at det fra budsjettåret 2003 innføres kostnadsdekkende husleie for å oppnå mest mulig rasjonell drift av Forsvaret.

Komiteen har merket seg at det skjer en flytting på kapitler. Flyttingen skal ikke få noen reell betydning for Forsvarsbygg som forvaltningsorgan organisert som egen virksomhet med eget styre, vedtekter, nettobudsjettering og tilhørende reguleringsfond, og som drives etter tilnærmet forretningsmessige prinsipper slik det ble lagt opp til i Innst. S. nr. 343 (2000-2001) og St.prp. nr. 77 (2000-2001).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil vise til at Regjeringen kan overdra eiendommer, bygg og anlegg som Forsvaret ikke lenger har behov for til kommuner eller til overtalig personell i Forsvaret i forbindelse med utnyttelse av etableringer til næringsutvikling. Overdragelsen kan skje vederlagsfritt, eller med redusert vederlag der

dette anses hensiktsmessig. Flertallet vil vise til Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001) og mener at dette vil gjelde noen få sterkt belastede lokalsamfunn.

Komiteen ber samtidig departementet sørge for tempo i avhendingsprosessen. Komiteen vil understreke viktigheten av et nært samarbeid mellom Forsvarsbygg og den enkelte kommune.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener Regionfelt Østlandet ikke burde vært igangsatt og viser til merknad under 3.14. Dette medlem mener videre at kostnadene til midlertidige lokaliseringssløsninger i Forsvaret er uforsvarlig ressursbruk. Forsvaret bør bruke eksisterende lokalisering til permanente løsninger står klare. Dette medlem viser til at dette vil gi en stor innsparing for Forsvaret. Innsparingspotensialet er imidlertid betydelig høyere fordi kostnader til midlertidig lokaliseringssløsning for FO/FD på Akershus festningsområde ikke er tatt med i beregningen. I Senterpartiets alternative budsjett prioriterer dette medlem blant annet startbevilgning til bygging tørrdokk i Harstad for vedlikehold og reparasjoner av Forsvarets fartøy i nordområdene.

Kap. 1719 Fellesutgifter og tilskudd under Forsvarsdepartementet

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2002	379 417 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	361 742 000

Komiteen tar til etterretning at bevilgningen til Forsvarets Forskningsinstitutt reduseres med 8 mill. kroner i forhold til saldert budsjett for 2002. Det er i tråd med komiteens merknad i Innst. S. nr. 232 (2001-2002), hvor komiteen går inn for at det bør være en målsetning å redusere basistilskuddet til Forsvarets forskningsinstitutt med minimum 30 mill. kroner i perioden 2002-2005.

Komiteen er tilfreds med budsjettet til fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet. Komiteen ser positivt på at Forsvarsdepartementet samarbeider med nye allierte, f.eks. gjennom årlige samarbeidsprogrammer med forsvarsdepartementene i Polen, Tsjekkia og Ungarn. Komiteen er videre fornøyd med den driftsstøtte som ytes til frivillige organisasjoner, som bidrar til å styrke folkeopplysningen om norsk sikkerhets- og forsvarspolitik.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som naturlig å øke overføringene til den spisse delen av Forsvaret, ut fra dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Disse medlemmer ønsker derfor å redusere kap. 1719 post 71 med 5 mill. kroner. Disse medlemmer ser det som naturlig at også andre deler av organisasjonen effektiviserer sin drift i forbindelse med den pågående strukturendringen.

Disse medlemmer ser det som naturlig å øke overføringene til den spisse delen av Forsvaret, ut fra dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Disse medlemmer ønsker derfor å redusere kap. 1719 post 1 med 5 mill. kroner. Disse medlemmer ser det som naturlig at også Forsvarsdepartementet effektiviserer sin drift i forbindelse med den pågående strukturendringen.

Disse medlemmer ser det som naturlig å øke overføringene til den spisse delen av Forsvaret, ut fra dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Disse medlemmer ønsker derfor å redusere kap. 1719 post 51 med 20 mill. kroner. Disse medlemmer ser det som naturlig at også Forsvarets forskningsinstitutt effektiviserer sin drift i forbindelse med den pågående strukturendringen.

Kap. 1720-4720 Felles ledelse og kommandoapparat

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2002	1 123 294 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	
Tillegg nr. 6	1 335 214 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2002	19 309 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	17 197 000

Komiteen har merket seg at post 1 er økt med 73 mill. kroner. Komiteen har merket seg at arbeidet med utformingen av den nye organisasjonen med en integrert strategisk ledelse (ISL) og opprettelsen av den nye forsvarsstaben (FST) vil være en prioritert virksomhet og kreve betydelige ressurser i 2003.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser for øvrig til flertallsmerknader i Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002) vedrørende den integrerte strategiske ledelse.

Komiteen har merket seg at arbeidet med å implementere den nye nasjonale kommandostrukturen iht. Innst. S. nr. 342 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 45 (2001-2002), er i rute og iht. planforutsetningene.

Komiteen har merket seg at Landsdelskommando Nord skal være nasjonal krisestyringskommando, jf. Innst. S. nr. 342 (2001-2002) og er tilfreds med status på denne organiseringen. Komiteen viser for øvrig til Budsjett-innst. S. nr. 9 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 17 (2001-2002).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet vil videre peke på betydningen av å få en effektiv utnyttelse av Forsvarets ressurser i forhold til Krisestyringskommandoens oppgaver. På dette grunnlag bes Regjeringen om å fremme et forslag til organisering av Forsvarets billedoppbyggingscenter (FOBOS) der økonomi, kompetanse og teknologi skal være spesielt vektlagt. I denne forbin-

delse må oppgavefordeling mellom Forsvarets avdelinger vurderes med sikte på å unngå duplert av kapasiteter.

Kap. 1723-4723 Nasjonal sikkerhetsmyndighet

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2002	58 750 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	
Tillegg nr. 6	77 829 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2002	285 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	297 000

Komiteen viser til Budsjett-innst. S. nr. 9 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 17 (2001-2002), om opprettelsen av Nasjonal Sikkerhetsmyndighet (NSM) som direktorat fra 1. januar 2003. Komiteen vil videre vise til at FO/S med dette nedlegges og at hoveddelen av ressursene overføres til det nye direktoratet.

Komiteen vil bemerke at NSM ble vedtatt opprettet av Stortinget i lov om forebyggende sikkerhetstjeneste i Innst. O. nr. 20 (1997-1998), jf. Ot.prp. nr. 12 (1997-1998), kap. 3, §§ 8 og 9. Komiteen vil vise til Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001), der komiteen valgte å se opprettelsen av NSM i sammenheng med den da bebudede stortingsmeldingen om samfunnssikkerhet og sårbarhet.

Komiteen tar til etterretning at det ved overføring av FO/S til NSM er behov i Forsvarets militære organisasjon for å beholde en egen sikkerhetskompetanse og kapasitet. Det opprettes derfor en Forsvarssjefens sikkerhetsavdeling (FSA) på kap. 1720, en avdeling som bl.a. skal ivareta Forsvarets operative sikkerhetsbehov i forbindelse med beredskap, planlegging og gjennomføring av øvelse og deltakelse i operasjoner.

Komiteenes medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets forslag i Budsjett-innst. S. nr. 9 (2002-2003) hvor det ble foreslått en annen organisering av samfunnssikkerhetsarbeidet. Dette forslaget ble ikke vedtatt og vi kan derfor støtte den foreslåtte bevilgning.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstrepartiet og Senterpartiet viser til Budsjett-innst. S. nr. 9 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 17 (2001-2002) om opprettelsen av Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) som eget direktorat. Nasjonal sikkerhetsmyndighet er gjennom en sterkt utvidet sikkerhetslov gitt stor makt og vidtgående ansvar overfor det sivile samfunn.

Disse medlemmer vil peke på at en personalsak i Forsvaret som har vært behandlet av EOS-utvalget og av domstolene har avdekket svak egenkontroll i NSM.

Disse medlemmer mener på den bakgrunn at Stortinget må få dokumentert at NSM oppfyller krav om god internkontroll, solid etterforskningskompe-

tanse og at det er etablert rutiner for å sikre at Stortingets EOS-utvalgs henstillinger blir respektert.

Kap. 1725-4725 Fellesinstitusjoner og utgifter/inntekter under Forsvarets overkommando (inkludert 90-poster)

Utgifter:		Kroner
Saldert budsjett 2002	2 369 925 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)		
Tillegg nr. 6	2 654 532 000	
Inntekter:		
Saldert budsjett 2002	90 448 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	117 211 000	

Komiteen har merket seg at Forsvarets logistikkorganisasjon den 1. januar 2002 ble etablert ved at Hærens, Sjøforsvarets og Luftforsvarets forsyningskommandoer ble nedlagt. Videre har komiteen merket seg at forsyningsdelen av Forsvarets overkommando/Sanitetsstab med sanitetsmagasiner mv. ble lagt inn i FLO. Videre har komiteen merket seg arbeidet med å utvikle FLO fortsetter, og at det vil bli gjennomført et omfattende prosessarbeid for å forberede "FLO fase 3".

Komiteen har merket seg at prosjektet GOLF er videreført, og viser til merknad under pkt. 3.14.

Komiteen har merket seg at det innen Voksenopplæringen i Forsvaret er lagt vekt på utdanning på høyskole- og universitetsnivå, og en mer målrettet utdanning for den enkelte. Voksenopplæringen må først og fremst sees på som en kompensasjon for avtjent verneplikt og som et statushevende tiltak i forbindelse med førstegangstjenesten. I en tid med færre ungdommer som gjennomfører militærtjenesten, vil komiteen presisere viktigheten av et tilbud som har direkte betydning for den enkeltes muligheter for økt kompetanseheving og således kompensere for noe av det tap vedkommende har i forhold til alle de som ikke avtjener verneplikten. Komiteen ser voksenopplæringen som et viktig redskap i det nye Forsvaret, og kvalitet og nivå må derfor opprettholdes.

Komiteen har merket seg at Regjeringen er av den oppfatning at AMEC er et miljøprogram som kan medvirke til bedre fysisk sikring av atomanlegg og derved bidra til å begrense atomterrortrusselen, samt å bidra til et tryggere og sikrere livsmiljø i regionen.

Kap. 1731-4731 Hæren

Utgifter:		Kroner
Saldert budsjett 2002	4 354 933 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)		
Tillegg nr. 6	4 920 836 000	
Inntekter:		
Saldert budsjett 2002	74 609 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	77 633 000	

Komiteen merker seg videre at styrkeproduksjonen for de flernasjonale operasjoner utgjør ca. 70 mill. kroner og at denne posten tidligere har vært finansiert over annet utgiftskapittel.

Komiteen har registrert at Hæren er kommet godt i gang med sin omstilling i forhold til de målsetninger Stortinget la til grunn ved behandling av Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001) og Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St. prp. nr. 55 (2001-2002). Blant annet etableringen av Forsvarets innsatsstyrke (FIST- H) er et synlig bevis på dette.

Komiteen vil allikevel understreke nødvendigheten av fortsatt å ha fokus på omstillingen slik at Hæren fremstår med fleksible og mobile styrker med kort reaksjonstid og i stand til å løse oppdrag både nasjonalt og internasjonalt.

Kap. 1732-4732 Sjøforsvaret

Utgifter:		Kroner
Saldert budsjett 2002	2 647 003 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)		
Tillegg nr. 6	2 990 278 000	
Inntekter:		
Saldert budsjett 2002	42 805 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	44 539 000	

Komiteen har merket seg at Sjøforsvaret har overtatt rekruttutdanningen for Luftforsvaret.

Komiteen viser til at målet med omleggingen av Sjøforsvaret er å etablere et moderne forsvar med betydelig forbedret operativevne, som kan løse et bredere spekter av oppgaver - oftest sammen med allierte styrker.

Komiteen har merket seg at arbeidet med oppbygging av ny struktur er med å videreutvikle Sjøforsvaret til at en mer rasjonell og effektiv virksomhet fortsetter og har høy prioritet i 2003 som omtalt i budsjettet, og komiteen er enig i dette.

Komiteen viser til at i de nærmeste årene vil kompetanseutvikling for og bemanning av nye fregatter, representere en stor utfordring for Sjøforsvaret. Samtidig medfører anskaffelsen av nye MTB-er og oppbyggingen av mobil kystjegerkommando behov for ny kompetanse. Dette krever at virksomheten ved Sjøforsvarets skoler moderniseres og rettes inn mot ny struktur.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til Innst. S. nr. 9 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 17 (2001-2002) om samfunnssikkerhet der to enstemmige komiteer sier:

"Komiteene viser til at både Forsvaret og Kystverket spiller en betydelig rolle når det gjelder maritim overvåking og trafikkontroll. Kystverket driver tre trafikkentraler for farvann med behov for kontroll. Fra 2003 vil det gradvis bli innført et internasjonalt påbud om at store deler av verdens handelsflåte skal utstyres med

systemer for automatisk identifisering (AIS). Det innebærer at de enkelte land må etablere et eget mottaksapparat langs kysten.

Komiteene er kjent med at det er tatt et initiativ til et samarbeid mellom Kystverket og Forsvaret om hvordan norskekysten best skal kunne dekkes av et AIS-system.

Komiteene viser til de oppgaver som er tillagt Landsdelskommando Nord og den rollen Reitan må ha som et senter for beredskap og overvåking. Komiteene mener det skal opprettes en krisestyringskommando for nordområdene på Reitan og fremmer forslag om dette.

og videre:

"Komiteene viser til at det blant annet på bakgrunn av økt transport av olje fra Russland er nødvendig å styrke overvåkingen av den norske kystlinjen, og styrke beredskapen mot større ulykker og uhell. Komiteene vil be Regjeringen om å utrede opprettelsen av en miljøovervåkningsenhet for nordområdene som skal ha til formål å styrke kystovervåkingen.

Komiteene er kjent med at Kystverket på oppdrag fra Fiskeridepartementet har fått utredet spørsmålet om en trafikksentral i Nord-Norge slik det ble varslet i St.prp. nr. 1 (2001-2002). Komiteene mener det er miljømessig viktig å sikre en god overvåking av sjøtrafikken i nordområdene og mener Regjeringen må fremme forslag om organisering av dette, evt. i tilknytning til kystradiostasjonen i Vardø."

Flertallet mener på denne bakgrunn at kystovervåkingen er sterkt prioritert.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett der Kystvakten og sjøovervåking prioriteres høyt. Dette medlem gikk imot Regjeringens nedprioritering av kystovervåkingen under behandlingen av St.prp. nr. 55 (2001-2002). Norges mest strategisk verdifulle ressurser er samlet langs kysten i sårbare olje- og gassinstallasjoner og i store fiskeressurser. Sårbarhetsutvalget har også advart mot en nedbygging av kystovervåkingen. Dette medlem mener det nye og diffuse trusselbildet forutsetter at Forsvaret har tilgang til best mulig informasjon om aktiviteten i våre havområder.

Kap. 1733-4733 Luftforsvaret

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2002	3 691 716 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	
Tillegg nr. 6	3 803 828 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2002	1 00 511 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	
Tillegg nr. 6	1 04 899 000

Komiteen har merket seg at det allerede har vært mulig å få til en innsparing på Luftforsvarets kapittel gjennom de omfattende strukturtiltak som er gjennomført.

Komiteen har merket seg at Luftforsvaret har justert sin aktivitet som en følge av operasjonene i Afgha-

nistan og viser i denne forbindelse til Budsjett-innst. S. nr. 6 (2002-2003), jf. St.prp. nr. 80 (2001-2002).

Komiteen viser til Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002) vedrørende Luftforsvarets fremtidige virksomhet på Gardermoen, Rygge og Kjeller. Komiteen tar til etterretning at det vil bli iverksatt utredninger med sikte på å identifisere løsningsalternativer for Forsvarets totale behov for transport- og tankflykapasitet, samt en vurdering av fremtidig lokalisering.

Kap. 1734-4734 Heimevernet

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2002	699 342 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	
Tillegg nr. 6	1 172 499 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2002	2 467 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	2 567 000

Komiteen viser til at Stortinget gjennom behandlingen av Innst. S. nr. 342 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 45 (2000-2001) og Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002), har pålagt betydelige endringer i Heimevernets oppgaver og kommandostruktur, samt at Heimevernet har hatt og vil spille en betydelig operativ rolle knyttet til forsvar mot terrortruselen.

Komiteen vil understreke at dette vil kreve en betydelig modernisering av Heimevernet. Komiteen mener at dersom Heimevernet skal ha evne til mer fleksibelt å samarbeide med andre militære og sivile aktører i en antiterrorberedskap, må det innebære en kvalitetsheving med enda større vekt på spesialavdelinger innenfor det totale Heimevernet. Heimevernets spesialavdelinger må rustes opp og ytterligere prioriteres innenfor norsk sikkerhets- og beredskapsarbeid. En modernisering av Heimevernet må i mye større grad enn tidligere baseres på differensiering tilpasset antiterrorberedskap.

Komiteen viser også til at Stortinget i Innst. S. nr. 232 (2001-2002) har bedt om en bred gjennomgang av Heimevernets oppgaver, organisering og struktur, og at resultatet av denne utredningen skal fremlegges for Stortinget på egnet måte i løpet av planperioden.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er tilfreds med at det fremlagte forslag til budsjett for Heimevernet er realistisk i forhold til status og pålagte oppdrag, og at det planlegges med økt øvings-/treningsaktivitet. Komiteen har merket seg at det vil være kapasitet for større styrkeproduksjon ved Heimevernets utdannings- og kompetansesentra, men tar til etterretning at styrkeproduksjonen blir tilpasset innfasingen av ny struktur.

Flertallet viser til at Forsvarsdepartementet i St.prp. nr. 55 (2001-2002) fremmet forslag om tiltak for å redusere faren for misbruk av Heimevernets våpen. Gjennom Innst. S. nr. 232 (2001-2002) avviste

Stortinget dette forslaget. Flertallet viser videre til at departementet i St.prp. nr. 13 (2002-2003) i kapittel 4 fremmer nye forslag om tiltak for å hindre misbruk av Heimevernets våpen lagret i private hjem. Forslagene om innføring av kammerlås og inndragning av tennstempel som strakstiltak er beskrevet nærmere under pkt. 4.1 i proposisjonen. Flertallet viser også til at det i Budsjett-innst. S. nr. 9 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 17 (2001-2002), ble varslet at eventuelle strakstiltak knyttet til HV-våpen skulle henvises til den foreliggende budsjettinnstilling.

Flertallet vil slutte seg til departementets forslag om strakstiltak ved å inndra tennstempel på HV-våpen.

Flertallet slutter seg videre til Regjeringens forslag om å innføre kammerlås, jf. St.prp. nr. 13 (2002-2003), og mener at de HV-soldatene som allerede har kammerlås med nøkler, skal innlevere nøkkelen til rette instans.

I forbindelse med utredningen Stortinget ba om i Innst. S. nr. 232 (2001-2002), må det også foretas en gjennomgang både av oppbevaring av våpen og eventuell differensiering av våpentyper.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker å øke overføringene til Heimevernet. Disse medlemmer ser dette som en nødvendighet for å ivareta de behov Heimevernet har for å gjennomføre nødvendig og tidsmessig trening og utdanning. Materiellmessig står Heimevernet overfor utfordringer vi allerede nå må ta høyde for i budsjettammen.

Disse medlemmer mener at med en styrke på 83 000 soldater, og en betydelig omorganisering, er Heimevernet i likhet med øvrige våpengrener avhengig av forutsigbarhet i budsjettene og tilpasning av budsjettene etter aktivitetsnivå. Disse medlemmer mener det er viktig å ta hensyn til den senere tids utvikling og bruk av heimevernssoldater og befall i fredstid i sammenheng med terrorberedskap o.l.

Disse medlemmer viser til sine merknader om HVs spesialavdelinger i Innst. S. nr. 9 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 17 (2001-2002), og behovet for å styrke disse avdelingene utdanningsmessig og materiellmessig for bedre å kunne løse sine oppdrag innenfor det nåværende trusselbildet.

Disse medlemmer viser til Innst. S. nr. 232 (2001-2002), hvor det er bedt om en bred gjennomgang av Heimevernets oppgave, organisering og struktur, og hvor resultatet av gjennomgangen skal fremlegges for Stortinget.

Disse medlemmer ønsker å øke overføringene til HV også innenfor rammen. Disse medlemmer ønsker å øke overføringen til HV med 20 mill. kroner til drift. Disse medlemmer ser dette som en nødvendighet for å ivareta de behov HV har for å gjennomføre nødvendig og tidsmessig trening og utdanning. Materiellmessig står HV overfor utfordringer vi allerede nå må ta høyde for i budsjettammen.

Disse medlemmer mener at med en styrke på 83 000 soldater, og en betydelig omorganisering, er

HV i likhet med øvrige våpengrener avhengig av forutsigbarhet i budsjettene og tilpasning av budsjettene etter aktivitetsnivå. Disse medlemmer mener det er viktig å ta hensyn til den senere tids utvikling og bruk av HV-soldater og befall i fredstid, i sammenheng med terrorberedskap og lignende.

Disse medlemmer mener at forslaget om inndragning av tennstempelet i HV-våpen og innføringen av kammerlås ikke bør gjennomføres, da dette medfører en vesentlig endring av HVs egenart, og reaksjonstid i forbindelse med mobilisering og andre oppdrag.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser at Heimevernet i tillegg til tradisjonell funksjon ved eventuell mobilisering også er en verdifull ressurs i forbindelse med tiltak mot terror. Dette medlem vil understreke at vedtaket i Innst. S. nr. 232 (2001-2002) om at Heimevernets struktur skal omfatte 83 000 soldater, må opprettholdes.

Kap. 1735 Forsvarets etterretningstjeneste

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2002	600 539 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	
Tillegg nr. 6	665 477 000

Komiteen vil vise til at etterretningstjenesten skal betjene militære brukere og holde både Forsvarsdepartementet og andre berørte departement orientert om relevante endringer i den militære og politiske situasjon i norsk interesseområde.

Komiteen har merket seg at etterretningstjenesten vektlegger høy faglig kompetanse i tillegg til høy teknisk standard. Komiteen registrerer at endringer i trusselbildet og kampen mot internasjonal terrorisme gir nye oppgaver for etterretningstjenesten med økt fokus utover våre nærområder. Komiteen vil for øvrig vise til Budsjett-innst. S. nr. 9 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 17 (2001-2002), der det opprettes en EOS-komité med et permanent sekretariat (KRU), som skal sikre en helhetlig bruk av alle EOS-ressurser innenfor et utvidet trusselbilde. Komiteen vil vise til at sekretariatet skal inneha en bred analysekompetanse, basert på en bred tilnærming til det samlede trusselbildet.

Kap. 1760-4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2002	9 324 501 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	
Tillegg nr. 6	7 819 577 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2002	370 636 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	314 000 000

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, ser positivt på at investeringene er på 9,75 mrd. kroner i 2003. Forsvaret skal bruke 6,8 mrd. kroner på investeringer i materiell og 2,5 mrd. kroner på nasjonale investeringer innenfor eiendom, bygg og anlegg. Investeringer i nytt utstyr er et viktig ledd i moderniseringen av Forsvaret.

Flertallet har i denne sammenheng merket seg at driftsutgiftene netto er redusert med 70 mill. kroner og at det ellers er foretatt visse budsjettekniske endringer som ikke innebærer noen reell aktivitetsendring. Flertallet har videre merket seg at nasjonale utgifter knyttet til NATOs investeringsprogram for sikkerhet i Norge er redusert med 39 mill. kroner på grunn av færre prosjekter og redusert fremdrift i eksisterende prosjekter. De fellesfinansierte investeringene er av samme grunner redusert med 76 mill. kroner. Flertallet har også merket seg at investeringer til nytt materiell til Forsvaret er økt med 665 mill. kroner og at økningen først og fremst skyldes omlegninger innen eiendommer, bygg og anlegg (EBA). Flertallet er tilfreds med at brannverntiltak og andre helse-, miljø- og sikkerhetshensyn er ivaretatt.

Flertallet har generelt merket seg at materiellinvesteringene er innrettet og prioritert mot en struktur i henhold til vedtatt planprosess. Eksisterende prosjekter blir i 2003 følgelig kun gjennomført i den grad de bidrar positivt til ny struktur. Videre har flertallet merket seg at om lag en tredjedel av investeringene er knyttet til Sjøforsvaret. Prosjekt Nye fregatter er det største enkeltprosjektet, og første fartøy vil bli levert i 2005. For Hærens del har flertallet merket seg at hovedinvesteringene går til tilpasning til fernasjonale operasjoner for FIST-H, først og fremst ved innføring av brukte Leopard 2 stridsvogn og pansrede brukte spesialkjøretøy. Luftforsvarets investeringer er knyttet til oppgradering av NASAMS, samt oppgradering av elektronisk utstyr for F-16. Flertallet har ellers merket seg at enhetshelikoptre er største enkeltprosjekt i 2003 og at seks helikoptre til fregattene og åtte helikoptre til Kystvakten vil bli levert i perioden 2005 til 2008.

Flertallet har merket seg at kostnadsrammen for anskaffelse av mellomdistansemissiler kan reduseres med 2 854 mill. kroner som følge av redusert antall missiler, reduserte priser og fritak for utviklingskostnader. Flertallet understreker at dette ikke medfører reduksjoner i den totale investeringsrammen. Den fastlagte investeringsrammen for planperioden må ligge fast for å sikre tilstrekkelig modernisering av Forsvaret.

Flertallet viser til proposisjonen og forutsetter at det inngås en avtale om norsk deltakelse i Eurofighter-programmet der norsk industri involveres.

Flertallet viser ellers til utviklingsavtalen med amerikanske myndigheter om deltakelse i utviklingen av Joint Strike Fighter-prosjektet. Flertallet understreker at avtalen ikke innebærer noen kontraktforpliktelse og ber om at Regjeringen bidrar positivt til samarbeidsprosjekter også med andre potensielle leverandører av kampfly, herunder Eurofighter og Rafale. Flertallet vil understreke at det er viktig med flere reelle alternativer for å sikre en reell konkurransesituasjon.

Flertallet vil samtidig understreke betydningen av at næringslivet selv spiller en aktivt rolle i forhold til mulige samarbeidspartnere.

Et annets flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, har merket seg at Regjeringen har besluttet å videreføre Norges deltakelse i det amerikanske Joint-Strike Fighter-prosjektet.

Dette flertallet vil støtte dette under forutsetning av at det legges full vekt på å involvere norsk industri.

Dette flertallet har merket seg at Forsvarsdepartementet har klare forventninger om at leverandøren av flyet, Lockheed Martin, og deres underleverandører, legger forholdene til rette slik at norsk industri blir en del av programmet. Dette flertallet har også merket seg at avtalen med amerikanske myndigheter inneholder klausuler som gir Norge særlige rettigheter til å vurdere terminering dersom norsk industri ikke gis tilfredsstillende muligheter til deltakelse.

Et tredje flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser videre til følgende merknader fra en enstemmig komité i Innst. S. nr. 232 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 55 (2001-2002):

"Komiteen har merket seg at Regjeringen ønsker en større fleksibilitet i praktiseringen av dagens gjenkjøpsregime.

Komiteen vil vise til at gjenkjøpsavtalene gjennom lang tid har vist seg som verdifulle virkemidler for teknologiutvikling, konkurranseevne, sysselsetting og eksport av norskprodusert utstyr. Komiteen mener at Forsvaret er tjent med bruk av gjenkjøpsavtaler med bakgrunn i at det også gir Forsvaret muligheter til, i samarbeid med norske forsknings- og utviklingsmiljøer, å få teknologiske løsninger som er bedre tilpasset norske forhold. Komiteen vil understreke at norsk forsvarsindustri er avhengig av en form for gjenkjøp og har dessuten mye å bidra med. Dersom norsk forsvarsindustri forsvinner, må alt militært utstyr anskaffes fra utlandet, noe som har flere negative sider. Komiteen mener at det er særskilt viktig at norsk industri involveres i forskning- og teknologiutvikling ved større innkjøp. Det vil blant annet inkludere kjøp av nye jagerfly."

Komiteen har videre merket seg at statsråd Kristin Krohn Devold i brev til Stortingets forsvarskomite av 1. november 2002 skriver:

"Forsvarsdepartementet (FD) jobber aktivt med å sikre norsk industri oppdrag til utviklingen av kampflyet Joint Strike Fighter, nå kalt F-35."

Komiteen har merket seg at deltakelsen i JSF ikke innebærer at neste generasjons kampfly til erstatning for F-16 er valgt. Komiteen har videre merket seg at Regjeringen skal følge utviklingen tett i forhold til alternativer til JSF, i første rekke til Eurofighter og Rafale.

Komiteen vil understreke viktigheten av at flere alternativer vurderes.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har merket seg at kontraktsforhandlingene for bygging av fem Skjold-klasse MTB'er planlegges avsluttet i desember 2002 med planlagt byggestart i 2003. Flertallet har videre merket seg at saken vil bli forelagt Stortinget med anbefalt kostnadsramme i 2003.

Flertallet vil understreke den alvorlige situasjonen som norsk industri befinner seg i, og at eksisterende gjenkjøpsavtaler følges opp. Flertallet understreker at viktigheten av at gjenkjøp knyttet til fregattprosjektet overholdes, og flertallet ber Regjeringen informere Stortinget ved eventuelle avvik.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er meget opptatt av at videreføringen av deltakelsen i det amerikanske JSF-prosjektet ikke skal låse valget av flytype til Lockheed Martin. Disse medlemmer ser at innkjøp av nye jagerfly blir den klart største kontrakt Forsvaret noen gang har inngått. Disse medlemmer mener det derfor er viktig å opprettholde en reell konkurransesituasjon mellom de ulike tilbyderne. Dette forutsetter at de mest realistiske alternativer behandles på like økonomiske premisser. Det er derfor viktig at forhandlingene med Eurofighter leder til en avtale som signaliserer til utenlandske samarbeidspartnere, norsk industri og norsk offentlighet at Forsvaret vil investere de nødvendige ressurser for å sikre at valget av flyleverandør skjer ut fra likest mulig kriterier i en reell konkurransesituasjon.

Disse medlemmer viser for øvrig til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2002-2003), der Fremskrittspartiet foreslår å etablere et fond til materiellinvestering på 5 mrd. kroner. Dette ville gitt Forsvaret handlefrihet til å gjennomføre nødvendige materiellinvesteringer for å etablere vedtatt struktur.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Høyre viser til brev fra forsvarsminister Krohn Devold datert 29. november 2002, der statsråden skriver:

"For øyeblikket er det for tidlig å si om brannen på KNM Orkla kan få konsekvenser for fremdriften av Skjold-prosjektet. Dette vil nå bli vurdert nøye. Jeg har besluttet at de pågående kontraktsforhandlingene videreføres, men at disse ikke vil bli sluttført før det er klarlagt om brannen får konsekvenser for Skjold-konseptet."

Brevet er vedlagt innstillingen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet konstaterer at forutsetningene Stortinget la til grunn for kontraktsinngåelsen for fregattprosjektet er brutt, jf. Innst. S. nr. 192 (1999-2000). En samlet forsvarskomite fastslo:

"Komiteen legger til grunn at gjenkjøpsavtaler skal gjennomføres tilsvarende 100 % av kontraktsverdien."

Videre sa komiteen at:

"Komiteen viser til at gjenkjøpsavtaler er en forutsetning for kontraktsinngåelse. Komiteen forutsetter at en tilfredsstillende avtale mellom norske aktører og Bazan foreligger for Regjeringen bemyndiger Forsvaret til å inngå hovedkontrakt med Bazan."

Det ble også lagt til grunn at:

"Komiteen forutsetter i likhet med departementet at juridisk bindende avtaler knyttet til de to ovennevnte prosjekter foreligger før endelig kontrakt inngås med Bazan. Komiteen har også merket seg at gjenkjøpsavtalen inneholder strenge bøklausuler dersom avtalen ikke oppfylles. Komiteen forutsetter at departementet legger opp til kontrollordninger som sikrer oppfølging og måloppnåelse for gjenkjøpsavtaler."

Dette medlem viser til at det spanske verftet fikk kontrakten på bygging av fem nye fregatter til en verdi av 15 mrd. kroner mot at de garanterte norske leverandører leveranser på minimum 450 mill. kroner. Det kan nå se ut som de norske leveransene til fregattene i høyden blir på 150 mill. kroner.

Forsvarsdepartementet har heller ikke lyktes i å sikre oppfølging og måloppnåelse for gjenkjøpsavtaler. Sett i forhold til at Forsvaret nå står foran store nye investeringer på en rekke områder, er det urovekkende at Forsvarsdepartementet ikke er i stand til å følge opp de klare føringer og målsetninger som ligger til grunn for denne type kontraktsinngåelser. Dette medlem vil be om at Stortinget senest i revidert nasjonalbudsjett blir orientert om status for gjenkjøpsavtaler under fregattprosjektet, samt om hvilke kontrollordninger Forsvarsdepartementet har for å sikre oppfølging og måloppnåelse for denne type gjenkjøpsavtaler.

Dette medlem går inn for å avvikle fregattprosjektet.

Dette medlem viser videre til at Forsvaret og Luftfartsverket i dag eier store skogarealer ved Sessvollmoen. Luftfartsverkets skogeiendom er nylig kjøpt fra Forsvaret. Dette medlem mener at LOGUKS, som dimensjonerende bruker, primært må dekke sitt behov for øvningsanlegg og øvningsområder på Forsvarets og Luftfartsverkets skogeiendommer. Dette medlem vil påpeke at behov ut over dette må dekkes gjennom leieavtaler med andre skogeiere i området. Sekundære brukere bør også tilpasse seg samme arealbruksmønster.

Kap. 1790-4790 Kystvakten

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2002	625 725 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	649 080 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2002	327 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	340 000

Komiteen viser til de omfattende rettigheter og plikter Norge som kystnasjon har i den økonomiske sonen, i fiskerisonen ved Jan Mayen og på kontinental-sokkelen, særlig i forhold til ressurs- og miljøforvalt-

ning. Kystvakten utfører på disse områder omfattende kontroll- og oppsynsoppgaver, og er statens primære myndighetsutøver utenfor territorialfarvann i fredstid. En utvidelse av territorialfarvannet vil øke behovet for Kystvaktens tjenester. Komiteen vil på denne bakgrunn peke på hvor viktig det er at Kystvakten i budsjettene for 2002 og 2003 er tilført ressurser for å kunne utføre sine oppgaver på en skikkelig måte, og slik at Kystvaktens totale kapasitet kan styrkes i planperioden. Blant annet er den nye tjenestemomsen for innleide skip kompensert for i budsjettåret 2002. I tillegg er det nye kystvaktfartøyet KV Svalbard satt i drift. Komiteen er imidlertid bekymret over at momsreformen også fremover vil føre til merkostnader ved leie av skip fra private redere. Komiteen viser til at Kystvakten i Innst. S. nr. 9 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 17 (2001-2002) om samfunnssikkerhet er tiltenkt viktige oppgaver og vil be Regjeringen sørge for at de årlige budsjettene i planperioden bidrar til å ivareta de nevnte oppgaver.

Regjeringen bes om nødvendig komme tilbake i Revidert nasjonalbudsjett.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser med bekymring på at Forsvaret er blitt rammet av momsreformen på en slik måte at dette medfører ekstrakostnader ved for eksempel innleie av fartøyer til Kystvakten. Dette medfører at Kystvakten i mindre grad er i stand til å løse sine oppdrag innenfor allerede stramme budsjetter. Den konsekvens som allerede nå er fremkommet, er at 2 av de innleide fartøyene blir tatt ut av tjeneste. Disse medlemmer frykter at konsekvensene blir mer dramatiske enn det Regjeringen har antatt. Disse medlemmer viser til den senere tids hendelser i forbindelse med forliset av en russisk tråler nord for Andøya. I denne forbindelse har det blitt uttalt fra ulikt hold at den svekkede kystvaktberedskapen er en medvirkende årsak til at slike ulykker kan skje. Disse medlemmer ønsker derfor å unnta denne type tjenester fra momsbelastning. Disse medlemmer ønsker og å styrke overføringen til KV med 30 mill. kroner til drift, innenfor rammen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at Kystvakten på grunn av innføringen av momsreformen er påført store merkostnader som ikke kompenseres gjennom økt tilføring av ressurser. Konsekvensen er at Kystvakten i mindre grad enn tidligere er i stand til å løse sine pålagte oppgaver. Disse medlemmer kan ikke se at det foreligger vurderinger som tilsier en redusert aktivitet for indre kystvakt.

Disse medlemmer viser til at en samlet komité i Budsjett-innst. S. nr. 7 (2001-2002) la til grunn følgende:

"Komiteen forutsetter at departementet finner dekning for beløpet og at saken løses på permanent grunnlag."

Disse medlemmer registrerer at dette ikke har skjedd. Disse medlemmer vil understreke betydning av at Kystvakten får et permanent momsfritak eller på annen måte kompenseres for merkostnadene momsreformen har medført, slik at Kystvakten blir i stand til å utføre sine oppgaver på en god måte.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett der bl.a. Kystvakten og sjøovervåking er høyt prioritert.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett, der blant annet Kystvakten og sjøovervåking prioriteres høyt. Dette medlem mener at merkostnadene som Kystvakten er påført gjennom momsreformen, må kompenseres fullt ut for å sikre at Kystvakten kan gjennomføre de viktige samfunnsoppgaver den er pålagt. Dette medlem viser til Senterpartiets alternative budsjett der Kystvakten gis betydelig rom for å øke sin aktivitet i havområdene.

Kap. 1791-4791 Redningshelikoptertjenesten

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2002	191 896 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-20032) ...	231 842 000
Inntekter:	
Saldert budsjett 2002	17 025 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	17 715 000

Komiteen viser til at Stortinget våren 2002 behandlet St.meld. nr. 44 (2000-2001), Innst. S. nr. 156 (2001-2002) hvor hovedlinjene for den framtidige redningshelikoptertjenesten ble trukket opp, herunder overføring av budsjettansvaret for denne til Justisdepartementet fra og med budsjettåret 2004. Komiteen har merket seg den reelle økningen på post 1 med 31 mill. for å sikre nødvendig flytimeproduksjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti, viser til Innst. S. nr. 156 (2001-2002), jf. St.meld. nr. 44 (2000-2001) Om redningshelikoptertjenesten i fremtiden, og viser til Kristelig Folkepartis og Høyres merknader fra forsvarskomiteen som merket seg:

"at ved større ulykker vil redningssentralene vanligvis operere med mer enn ett helikopter og at det er viktig at helikopterene kan bruke landingsplattformene på kystvaktens skip og på de nye fregattene, i tillegg til 330-skvadronens baser. Anskaffelse av enhetshelikopteret NH 90 både for Forsvaret og for sivilt bruk er kostnadseffektivt og dessuten en forutsetning for at Forsvaret vil delta med anbud i de tilfeller tjenesten konkurransesettes."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som naturlig å avvente et valg av type redningshelikopter inntil det nedsatte helikopterfaglige utvalget har kommet med en konklusjon. Disse medlemmer vil etter at dette utvalget har fremlagt sine resultater, komme med et standpunkt til valg av helikoptertype.

Kap. 1792 Norske styrker i utlandet

Utgifter:	Kroner
Saldert budsjett 2002	1 242 385 000
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	1 019 074 000

Komiteen har merket seg at posten reelt er redusert med 123 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2002.

Komiteen har merket seg at en av forutsetningene for en forsvarsramme på 118 mrd. kroner i planperioden var at kap. 1792 skulle ha en øvre ramme på 900 mill. kroner i 2003-2005.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, tar til etterretning at økninger utover 900 mill. kroner til flernasjonale operasjoner vil bli foreslått dekket ved tilsvarende reduserte rammer på budsjettkapitlet i 2004 og 2005.

Komiteen legger til grunn at på tross av betydelig usikkerhet knyttet til budsjettering av internasjonale operasjoner må stram budsjettering og ressursbruk, samt kritiske vurderinger knyttet til hvilke oppdrag man deltar i, benyttes for å unngå overforbruk på budsjettkapitlet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser for øvrig til at politiske vurderinger knyttet til Afghanistan-innsatsen har vært undergitt en bred politisk vurdering av Stortinget i perioden etter terrorangrepet 11. september 2001, ref. Budsjett-innst. S. nr. 9 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 7 (2000-2001), Budsjett-innst. S. nr. 7 (2001-2002), Innst. S. nr. 119 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 80 (2001-2002), samt flere stortingsdebatter.

Flertallet har med tilfredshet merket seg at situasjonen på Balkan har vist en langsom, men klar forbedring. Flertallet har merket seg at det norske bidraget i KFOR vil bli redusert i takt med den positive utviklingen i området, og viser til ovenstående merknader mht. budsjettstyring og ressurskontroll.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil understreke at da Stortinget diskuterte Norges medlemskap i FNs sikkerhetsråd, ble det vektlagt at fredsarbeid i Afrika skulle være ett av tre prioriterte innsatsområder. Dette flertallet vil understreke at støtten til FN-oppdrag i Afrika er i tråd med oppfordringen fra FN om at rike land må bære en større del av byrden ved FNs fredsbevarende operasjo-

ner. En sentral målsetting for norsk deltakelse i Sikkerhetsrådet er å sette Afrikas utfordringer i fokus. I "Handlingsplanen" for Norges arbeid i Sikkerhetsrådet prioriterte Norge følgende målsettinger:

- Arbeide med de underliggende årsaker til konflikt og krig.
- Styrke FNs evne til å planlegge og gjennomføre fredsoperasjoner.
- Særskilt vekt på spørsmål som gjelder fred og sikkerhet i Afrika.

Dette flertallet mener at norsk bidrag til fredsbevarende operasjoner i Afrika og bistand til Afrika styrker Norges troverdighet i FN, så vel som norsk anseelse og tillit i fattige land generelt.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, vil videre understreke betydningen av at Norge deltar i internasjonale operasjoner med FN-mandat eller i FN-regi. Dette flertallet ønsker å understreke at man innenfor kap. 1792-4792 prioriterer flere ulike internasjonale operasjoner. Spesielt deltakelse i ISAF-styrkene er viktig i denne sammenheng, men også at Norge deltar med stabsoffiserer og militære observatører til FN. Dette flertallet viser spesielt til det norske oppdraget i Sudan, selv om dette ikke dekkes over Forsvarsdepartementets budsjett.

Dette flertallet merker seg at for å ivareta prioriterte FN-oppdrag, vil departementet terminere enkelte andre FN-oppdrag. Dette flertallet tar i denne sammenheng til etterretning at oppdragene i Kongo, Etiopia og i Kroatia avsluttes når personellens kontrakter utgår i henholdsvis juni for Kroatia og månedsskiftet oktober/november for Kongo og Etiopia/Eritrea.

Når det gjelder FN-observatører i 2004 forutsetter dette flertallet at departementet kommer tilbake med dette i budsjettproposisjonen for 2004.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har merket seg Forsvarsdepartementets beslutning om å trekke Norge ut av fredsbevarende FN-operasjoner i Afrika. Begrunnelsen som gis, er at Norge trenger de 10 mill. kronene som årlig brukes på fredsbevarende styrker i Afrika, til å betale for det norske militære engasjementet i Afghanistan.

Disse medlemmer vil understreke at å kutte støtte til FN-oppdrag i Afrika er stikk i strid med oppfordringer fra FN om at rike land må bære en større del av byrden ved FNs fredsbevarende operasjoner. Senest for en måned siden etterlyste FN mer støtte. Beslutningen er også vanskelig å forstå ut fra at det var en sentral målsetting for norsk deltakelse i Sikkerhetsrådet å sette Afrikas utfordringer i fokus.

Disse medlemmer mener denne nedskjæringen svekker Norges troverdighet i FN, så vel som norsk anseelse og tillit i fattige land generelt. Å kutte et

beskjedent bidrag til fredsbevarende styrker i Afrika til fordel for en allerede svært kostbar aksjon i Afghanistan gir uheldige signaler.

Kap. 1795-4795 Kulturelle og allmenntilgittige formål

Utgifter:		Kroner
Saldert budsjett 2002	193 334 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)		
Tillegg nr. 6	183 624 000	
Inntekter:		
Saldert budsjett 2002	5 266 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	779 000	

Komiteen har merket seg at Regjeringen vurderer å opprette et styre for Forsvarsmuseet, og stiller seg positiv til tiltak som kan bidra til styrking og profesjonalisering av museumsvirksomheten.

Komiteen viser til at Regjeringen i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2002-2003) om endring av Kultur- og kirkedepartementets budsjettforslag for 2003, har kommet med forslag om videre drift av militære korps som sivile korps.

Komiteen viser til Innst. S. nr. 314 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:52 (2000-2001) om opprettelse av et fond for bevaring av festninger og andre militærhistoriske bygninger hvor en enstemmig komité under-

streket behovet for å organisere forvaltningen av festninger og andre bygg av kulturhistorisk verdi som ikke lenger har noen forsvarsmessig betydning slik at forsvarsledelsen kan fritas for denne oppgaven, og videre at målet måtte være å ta vare på de kulturhistoriske verdier til glede og nytte for allmennheten. Komiteen viste videre særskilt til at det pågår et samarbeid mellom Forsvaret og miljøvernmyndighetene om kartlegging og vurdering av de eiendommer som har stor betydning kulturhistorisk og/eller for naturvern og allmennhetens muligheter til friluftsliv og at det nylig er utarbeidet en landvernplan for kulturminner.

Komiteen vil minne om disse merknader og vedtaket som ble fattet, og forventer at Regjeringen snart kommer tilbake til Stortinget med en utredning av ulike ordninger for organisering av eierskap og forvaltning av eiendommer, bygg og anlegg med historisk verdi, herunder et fond som skissert i Innst. S. nr. 314 (2000-2001).

Kap. 4799 Militære bøter

Inntekter:		Kroner
Saldert budsjett 2002	1 109 000	
Forslag St.prp. nr. 1 (2002-2003)	1 109 000	

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

7. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

I

På statsbudsjettet for 2003 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
42		Forsvarets ombudsmannsneemd	
	1	Driftsutgifter	3 800 000
451		Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 3451)	
	1	Driftsutgifter	333 430 000
	70	Overføringer til private	340 000
1700		Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	150 330 000
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	7 572 000
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)	
	24	Driftsresultat	-955 436 000
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	2 504 650 000
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4719)	
	1	Driftsutgifter	41 650 000
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	20 000 000
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	132 458 000
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	47 634 000
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	90 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
1720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)	
	1	Driftsutgifter	1 335 214 000
1723		Sikkerhetstjenesten (jf. kap. 4723)	
	1	Driftsutgifter	77 829 000
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 4725)	
	1	Driftsutgifter	2 584 976 000
	50	Overføringer til Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	60 821 000
	70	Renter låneordningen, <i>kan overføres</i>	8 735 000
1731		Hæren (jf. kap. 4731)	
	1	Driftsutgifter	4 920 836 000
1732		Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)	
	1	Driftsutgifter	2 990 278 000
1733		Luftforsvaret (jf. kap. 4733)	
	1	Driftsutgifter	3 803 828 000
1734		Heimevernet (jf. kap. 4734)	
	1	Driftsutgifter	1 192 499 000
1735		Forsvarets etterretningstjeneste	
	21	Spesielle driftsutgifter	665 477 000
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760 postene 45 og 47</i>	574 082 000
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 47</i>	108 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 763 495 000
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	194 000 000
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 44</i>	180 000 000
1790		Kystvakten (jf. kap. 4790)	
	1	Driftsutgifter	679 080 000
1791		Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)	
	1	Driftsutgifter	231 842 000
1792		Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)	
	1	Driftsutgifter	1 019 074 000
1795		Kulturelle og allmenntilgittige formål (jf. kap. 4795)	
	1	Driftsutgifter	142 081 000
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	40 500 000
	72	Overføringer til andre	1 043 000
		Totale utgifter	29 950 118 000
		Inntekter	
3451		Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 451)	
	3	Diverse inntekter	20 104 000
4720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 1720)	
	1	Driftsinntekter	17 197 000
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet (jf. kap. 1723)	
	1	Driftsinntekter	297 000
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 1725)	
	1	Driftsinntekter	110 011 000
	70	Renter låneordningen	2 200 000
4731		Hæren (jf. kap. 1731)	
	1	Driftsinntekter	77 633 000
4732		Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)	
	1	Driftsinntekter	44 539 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
4733		Luftforsvaret (jf. kap. 1733)	
	1	Driftsinntekter	104 899 000
4734		Heimevernet (jf. kap. 1734)	
		Driftsinntekter	2 567 000
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1710 og kap. 1760)	
	47	Salg av eiendom	200 000 000
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	194 000 000
	49	Salg av boliger	20 000 000
4790		Kystvakten (jf. kap. 1790)	
	1	Driftsinntekter	340 000
4791		Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 1791)	
	1	Driftsinntekter	17 715 000
4795		Kulturelle og allmenntilgjengelige formål (jf. kap. 1795)	
	1	Driftsinntekter	779 000
4799		Militære bøter	
	80	Militære bøter	1 109 000
		Totale inntekter	<u>813 390 000</u>

II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2003 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 451 post 1 mot tilsvarende merinntekter under kap. 3451 post 3.
2. overskride bevilgningen under kap. 451 post 1 med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 post 40.

III
Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2003 kan trekke salgskostnader ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende

inntektsføres under kap. 3451 Samfunnssikkerhet og beredskap post 40 Salg av eiendom mv.

IV
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2003 kan benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

1. Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
2. Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

V
Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2003 kan:

1. Foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	30 mill. kroner
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter	820 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter	400 mill. kroner
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter	1 181 mill. kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter	144 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	21 028 mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1790		Kystvakten	
	1	Driftsutgifter	25 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	66 mill. kroner

2. Gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 50 mill. kroner utover det som dekkes av egne avsetninger.

VI

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2003 kan gi tilsagn om økonomisk støtte utover bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	5 mill. kroner

VII

Nettobudsjettering av salgsmkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2003 kan trekke salgsmkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg, henholdsvis post 45 Store nyan-skaffelser og vedlikehold og post 47 Salg av eiendom.

- ter med en nasjonal andel som ikke overstiger 20 mill. kroner,
- nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom objekter, bygg- og eiendoms-kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i St.prp. nr. 1 (2002-2003),
 - gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser,
 - igangsette prosjektering av byggeprosjekter med en samlet utgift tilsvarende 5 pst. av bevilgningen på de respektive poster.

VIII

Organisasjon og verneplikt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2003 kan:

- fastsette Forsvarets organisasjon slik det går fram av redegjørelsen i St.prp. nr. 1 (2002-2003),
- fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjons-tjenesten og heimeverntjenesten slik det går fram av St.prp. nr.1 (2002-2003),
- gi øvrige bestemmelser slik det går fram av St.prp. nr.1 (2002-2003),
- verve personell innenfor rammen av de vedtatte bevilgninger.

X

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at:

- Forsvarsdepartementet for 2003 kan:
 - avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris,
 - gi forskudd til befal og sivile som må flytte grunnet organisasjonsendringer ved nyetablering av egen bolig, jf. Innst. S. nr. 182 (1990-1991). Forskudd belastes kap. 1725 post 90 og tilbakeføres kap. 4725 post 90.
- Forsvarsdepartementet kan overdra Høytorp fort vederlagsfritt til Eidsberg kommune. Det tas forbehold om at kommunen ikke kan selge eiendommen videre uten samtykke fra Forsvarsdepartementet i 10 år etter overdragelsen.
- Forsvarsdepartementet gis fullmakt til å etablere nærøvingsområde for Forsvarets avdelinger på Romerike.

IX

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2003 kan:

- starte opp nye investeringsprosjekter, herunder kategori-1 materiellprosjekter og større bygg- og eiendomsprosjekter, som presentert under Nye prosjekter i St.prp. nr. 1 (2002-2003), innen de kostnadsrammer som er anført,
- endre tidligere godkjente prosjekter som anført i St.prp. nr. 1 (2002-2003), herunder endrede kostnadsrammer,
- starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter av lavere kategori, samt byggeprosjek-

XI

Forsvarsbygg

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2003 kan overskride kap. 1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg post 47 mot dekning i reguleringsfondet.

XII

Stortinget ber Regjeringen om en bred gjennomgang av Heimevernets organisering, struktur samt oppgaver og ber om at resultatet av en slik utredning legges frem for Stortinget på egnet måte i planperioden.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:*Forslag 2*

Stortinget ber Regjeringen om å gi forskningsmiljø med miljøkompetanse i oppdrag å gjennomføre en uavhengig analyse av miljøkonsekvensene av utbygging av Regionfelt Østlandet.

8. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonene og det som står foran, og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Rammeområde 8

I

På statsbudsjettet for 2003 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
Utgifter				
42		Forsvarets ombudsmannsnemnd		
	1	Driftsutgifter	3 800 000	
451		Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 3451)		
	1	Driftsutgifter	333 430 000	
	70	Overføringer til private	340 000	
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	170 330 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	7 572 000	
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)		
	24	Driftsresultat	-955 436 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	2 504 650 000	
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4719)		
	1	Driftsutgifter	46 650 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	20 000 000	
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	152 458 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	52 634 000	
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	90 000 000	
1720		Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)		
	1	Driftsutgifter	1 335 214 000	
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet (jf. kap. 4723)		
	1	Driftsutgifter	77 829 000	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 4725)		
	1	Driftsutgifter	2 584 976 000	
	50	Overføring til Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	60 821 000	
	70	Renter låneordningen, <i>kan overføres</i>	8 735 000	
1731		Hæren (jf. kap. 4731)		
	1	Driftsutgifter	4 920 836 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
1732	1	Sjøforsvaret (jf. kap. 4732) Driftsutgifter	<u>2 990 278 000</u>	
1733	1	Luftforsvaret (jf. kap. 4733) Driftsutgifter	<u>3 803 828 000</u>	
1734	1	Heimevernet (jf. kap. 4734) Driftsutgifter	<u>1 172 499 000</u>	
1735	21	Forsvarets etterretningstjeneste Spesielle driftsutgifter	<u>665 477 000</u>	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap.1760 postene 45 og 47</i>	<u>574 082 000</u>	
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonal- finansiert andel, <i>kan overføres, kan nyttes under post 47</i>	<u>108 000 000</u>	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>6 763 495 000</u>	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	<u>194 000 000</u>	
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges til- skudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 44</i>	<u>180 000 000</u>	
1790	1	Kystvakten (jf. kap. 4790) Driftsutgifter	<u>649 080 000</u>	
1791	1	Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791) Driftsutgifter	<u>231 842 000</u>	
1792	1	Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792) Driftsutgifter	<u>1 019 074 000</u>	
1795		Kulturelle og allmenntilgittige formål (jf. kap. 4795)		
	1	Driftsutgifter	<u>142 081 000</u>	
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	<u>40 500 000</u>	
	72	Overføringer til andre	<u>1 043 000</u>	
		Totale utgifter		<u>29 950 118 000</u>
Inntekter				
3451	3	Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 451) Diverse inntekter	<u>20 104 000</u>	
4720	1	Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 1720) Driftsinntekter	<u>17 197 000</u>	
4723	1	Nasjonal sikkerhetsmyndighet (jf. kap. 1723) Driftsinntekter	<u>297 000</u>	
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarets over- kommando (jf. kap. 1725)		
	1	Driftsinntekter	<u>110 011 000</u>	
	70	Renter låneordningen	<u>2 200 000</u>	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
4731	1	Hæren (jf. kap. 1731) Driftsinntekter	77 633 000	
4732	1	Sjøforsvaret (jf. kap. 1732) Driftsinntekter	44 539 000	
4733	1	Luftforsvaret (jf. kap. 1733) Driftsinntekter	104 899 000	
4734	1	Heimevernet (jf. kap. 1734) Driftsinntekter	2 567 000	
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1710 og kap. 1760)		
	47	Salg av eiendom	200 000 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	194 000 000	
	49	Salg av boliger	20 000 000	
4790	1	Kystvakten (jf. kap. 1790) Driftsinntekter	340 000	
4791	1	Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 1791) Driftsinntekter	17 715 000	
4795	1	Kulturelle og allmenntilgode formål (jf. kap. 1795) Driftsinntekter	779 000	
4799	80	Militære bøter Militære bøter	1 109 000	
		Totale inntekter		813 390 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og politidepartementet i 2003 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 451 post 1 mot tilsvarende merinntekter under kap. 3451 post 3.
2. overskride bevilgningen under kap. 451 post 1 med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 post 40.

III

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2003 kan trekke salgsomkostninger ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende

inntektsføres under kap. 3451 Samfunnssikkerhet og beredskap post 40 Salg av eiendom mv.

IV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2003 kan benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

1. Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
2. Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

V

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2003 kan:

1. Foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1725	1	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsdepartementet Driftsutgifter	30 mill. kroner

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter	820 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter	400 mill. kroner
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter	1 181 mill. kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter	144 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	21 028 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	1	Driftsutgifter	25 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	66 mill. kroner

2. Gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 50 mill. kroner utover det som dekkes av egne avsetninger.

VI

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2003 kan gi tilsagn om økonomisk støtte utover bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	5 mill. kroner

VII

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2003 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg, henholdsvis post 45 Store nyan-skaffelser og vedlikehold og post 47 Salg av eiendom.

VIII

Organisasjon og verneplikt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2003 kan:

1. fastsette Forsvarets organisasjon slik det går fram av redegjørelsen i St.prp. nr. 1 (2002-2003),
2. fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimeverntjenesten slik det går fram St.prp. nr.1 (2002-2003),
3. gi øvrige bestemmelser slik det går fram av St.prp. nr.1 (2002-2003),
4. verve personell innenfor rammen av de vedtatte bevilgninger.

IX

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet for 2003 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder kategori-1 materiellprosjekter og større bygg- og

eiendomsprosjekter, som presentert under Nye prosjekter i St.prp. nr. 1 (2002-2003), innen de kostnadsrammer som er anført,

2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i St.prp. nr. 1 (2002-2003), herunder endrede kostnadsrammer,
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter av lavere kategori, samt byggeprosjekter med en nasjonal andel som ikke overstiger 100 mill. kroner,
4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom objekter, bygg- og eiendoms-kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i St.prp. nr. 1 (2002-2003),
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser,
6. igangsette prosjektering av byggeprosjekter med en samlet utgift tilsvarende 5 pst. av bevilgningen på de respektive poster.

X

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at:

1. Kongen for 2003 kan overdra eiendommer, bygg og anlegg som Forsvaret ikke lenger har behov for til kommuner eller til overtallig personell i Forsvaret i forbindelse med utnyttelse av etableringer til næringsutvikling. Overdragelsen kan skje vederlagsfritt, eller med redusert vederlag der dette anses hensiktsmessig.

2. Forsvarsdepartementet for 2003 kan:

- a) avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris,
 - b) avhende fast eiendom til en verdi av inntil kr 100 000 vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger,
 - c) gi forskudd til befal og sivile som må flytte grunnet organisasjonsendringer ved nyetablering av egen bolig, jf. Innst. S. nr. 182 (1990-1991). Forskudd belastes kap. 1725 post 90 og tilbakeføres kap. 4725 post 90.
3. Forsvarsdepartementet kan overdra Høytorp fort vederlagsfritt til Eidsberg kommune. Det tas forbehold om at kommunen ikke kan selge eiendommen videre uten samtykke fra Forsvarsdepartementet i 10 år etter overdragelsen.
4. Forsvarsdepartementet gis fullmakt til å etablere nærøvsområde for Forsvarets avdelinger på Romerike.

XI

Forsvarsbygg

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2003 kan overskride kap. 1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg post 47 mot dekning i reguleringsfondet.

XII

Investering

Stortinget samtykker i at det innføres kammerlås til HV-våpen lagret i hjemmene. Stortinget samtykker videre i at som strakstiltak inndras tennstemplet på HV-våpen, inntil kammerlås innføres.

XIII

Stortinget ber Regjeringen om en bred gjennomgang av Heimevernets organisering, struktur samt oppgaver og ber om at resultatet av en slik utredning legges frem for Stortinget på egnet måte i planperioden.

Oslo, i forsvarskomiteen, den 4. desember 2002

Marit Nybakk

leder og ordf. for kap. 42, 1700, 1723,
1735 og 4723

Kjetil Bjørklund

ordf. for kap. 1791, 1795 og 4795

Per Roar Bredvold

ordf. for kap. 1734 og 4734

Odd Roger Enoksen

ordf. for kap. 1790 og 4790

Anna Amdal Fyhn

ordf. for kap. 1731 og 4731

Gunnar Halvorsen

ordf. for kap. 1720, 1792, 4720
og 4792

Per Ove Width

ordf. for kap. 1725, 1733,
4725 og 4733

Leif Lund

ordf. for kap. 1732 og 4732

Åse Wisløff Nilssen

ordf. for kap. 451, 1710,
3451 og 4799

Bjørn Hernæs

sekretær og ordf. for
kap. 1719, 1760, 4719 og 4760

Vedlegg**Brev fra Forsvarsdepartementet v/statsråden til forsvarskomiteen, datert 29. november 2002****Brannen om bord på KNM Orkla - Konsekvenser for bygging av Skjold-serien**

Jeg viser til min uttalelse under åpen høring i forsvarskomiteen 7. november vedrørende fremdriften av kontraktsforhandlingene for Skjold-prosjektet og brannen om bord på KNM Orkla.

For øyeblikket er det for tidlig å si om brannen på KNM Orkla kan få konsekvenser for fremdriften av Skjold-prosjektet. Dette vil nå bli vurdert nøye. Jeg har imidlertid besluttet at de pågående kontraktsforhandlingene videreføres, men at disse ikke vil bli slutført før det er klarlagt om brannen får konsekvenser for Skjold-konseptet.

